

Teke Mbankana: Bible for Za

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Za

1

¹Ye tere tere eke ndo mpe ndo ekei ya Nziami, ndo eke Nziami. ²Muli ndoo ekei yande ngoko Nziami ya tere - tere. ³Biloo bibesa basha munkune ndoo ilo imowe kibashe ki ebu bashawe ke ndoo we. ⁴Mpe ekei mawama, mpe mawama make ke muli munkara bara ndo mukini tsiami. ⁵Mulii ake tuu mu kara mpibi mpe libaa munkara mpibi mpe mpibi ekui we ofi libaa. ⁶Ekeni muru mumo we etumi mutuni Nziami muru eso nku mu ende ekei za. ⁷Nde ayi anka muru elilie mando mutini make usuo libaa, bara mando ma pulu ma muli, ndobu pia kuobu bara bobaso bankui mundo nde. ⁸Yowane ake meka puli (muli) we yo wame akeka muwe, nde ayi oya suo mu ku obi nde ayi ku suo mando maso ma ibini mu muli. ⁹Eke muli bu ibine furu we yi wayi mukiri mundo asuo libama mu muru nde so mukara nsi eso yi mundo ulieme muru ndeso. ¹⁰Nde ake mukara mukiri yi, mpe nsi mpe mukiri wu nde ekiri, mpe mukiri amu yiabi we yi nde esali, mpe bara ba nsi ye bamu yiabi we yula nde. ¹¹Nde ekiyi ula bara ba mu kiri, nde bara bande ngako ya bume bamuyiabi we ke bamutebii. ¹²Ndu mu bobaso ba yo nde boba, ngeme muli ala bara baso bakiu, mpe bakiu nkumu nde mukumu nde, nde ya bawi nze bara baso bakiu nde ebawe mpu ala bara yuka muna Nziami. ¹³Bo, bobaburi muru mundo mankiu, bara Nziami munuru we, kabuwe mundo likunu baburi ka mu makiwe, mumpio nduru we ka mumpio boo we, muli mu Nziami, lie muru we mu likuinu le Nziami. ¹⁴Mulibu, ndo Nziami ya yayu muru mpe ya esuru ya bu biu ekala muene bise ba nde, bise lande bike be nde biuyu eka muru yayi osio munkara biuu. Bu baso wa fui ala tara obu ya mawama mpe ya ibini eke limone mabue, mawama mamotima biene ti muru mumo we iyi ula Nziami mawama mamfuru mpe ma ibini bini (impene). ¹⁵Yo wane elilie ma elie muke ankara ngie wuwunu nde we me weyia angoe me ula ba mu ngama muru ekelie me nde yayi anku, ndoki nde ayi anku eme. eya ungole me wunu, nduru me kuobu nde akika to tshini ya me. ¹⁶Mu mvuma nde biu baya libio mawama bubomu mawama ongo le mawama mande. ¹⁷Kuobu mikuu bawi ala Moise ndo miki ewi Moise, mawama ya ibini mamaso bawi ala yesu enso, mawama mpe yijbini bini ayi munge yesu - christo. ¹⁸Muru mumo emani mono Nziami we mutoo yesu, munu muna nde nde mumo mpe nde biyyu muru Nziami nde ngako, we mudomu le tara yasi ba kuba muyaba. ¹⁹Mu libu kibi, ekeke bi alie jean, kindo nde ayu ema batuma banga banziambi yaba le vitas ala nde kubafu mufui : nzeke matumi boku yerusalem ya tsiuu (banga ba Nziami) mpe ubiu bo ula nde mundo usamu ! ngui ke na ? ²⁰Nde ya bate, atuni we mpe nde ya batire meke ka chrsito we. ²¹Muli bo yaba mufie abu nzi ke na nze nke elie ? yalie ke ka nde we, yaba mulie furu nzi nga e Nziami nde yaba firi kamubo we. ²²Nbo, yaba mufili furu nzi kena ? nde ya balije, kuobu biu liwe ufiri ikali ula bara babotumi biu. Muli nzi lie ki mundo nzi ngako ? ²³Nde yaba firi " meke ndo yi muru engebe ngebe me mu kara mbau ebu bitire bio we lisa mamabue mumfumu Nziami liyu yana ndo mfumu mumutini elil;ie esaie ngaa monene Nziami. ²⁴Mukar4a bara batumi bo eke ani baa tumi nde eke bafarize, boya bamufili furu. ²⁵Mundoki nzi bu buero yobu nzi keka christo we, ka eliya we, nsako ngaa enziambi ? ²⁶Ya wane yabafiri lilabo yaba liele me bubuero mu ma dia, mutoo yeso, ya kara biene ni muwu mbala limu yiabi we. ²⁷Kawu wu ye eya me. Me kuu we efue misu mu sapara le nde. ²⁸Mando mana maluri kubeta nia mu mulie bula kumu yorolani kukunu unto abubuere nde. ²⁹Mu so lile na mi, yowane ya mone yesu yawini ula nde mpe ya mulie mataa, emeime enziambi we kio mambi ma mokili mutshini. ³⁰Nde wi lilie me ebu nde wu ya ungo le me buko bono nde nduri ula me, ku ebu nde ayi akue me. ³¹Me mu yiabi we, muli nde ya isue ku isirayeke kue yiyime buero bara mumadia. ³²Yo wane jajui me ya mone usui atshie Nziami eya suru aka ikiu ayi yisuu angia nde. ³³Me mu yiabi we ndubu we tume wubu babuero mumadia nde yuya suru etshue Nziami usuru wiwunu biene le mono itshi Nziami ya eyi usuru nde we buero bara me etshu Nziami we yana. ³⁴Me yamone mpe me ya kiu ma ibini aku muana Nziami. ³⁵A kiana mu nso lile nami muina basimi za ya bandu ba nde. ³⁶Bamone yesu eluru mpe yowane yalie eita imeme Nziami. ³⁷Batumu ba Nziami bue ya bma elie yawane mpe ya balueka yesu. ³⁸Furu yesu yaba mu mpe ya bamu ya kiana nami kuakua nde yaba lie ulabo likuni ki biene ya ba mufiri we luluo ya wuni kuni nzi. ³⁹Nde ya bafiri mpe limono " muli ya bawuni mpe bawe kueka mfumu. ya basia ya nde tsuu lesu, eke muntoo kumi. ⁴⁰Mumo ebue bo eke ba yu za ebiu mpe baba lune yesu eke a ndie muana ngu simo piene. ⁴¹Nde eke mone ya tere muana ngu we boo we bu ngu mumo tara mumo kumu ende simo mpe ya mulie biu ya lifubo MESSIE (isue " christo). ⁴²Ya mutsua ala yesu. Yesu ya mute mpe ya lie nze simo, muana za nzi ba ubiwu cephas, (isusue Pierre"). ⁴³Mutshu lilike ina ebu yesu akuni e umaru uwe mbula bo galibu, awe ku ga liliee ye moni ya pulipu mpe ya mulie nduono me. ⁴⁴Filipe ake muru e betisaida, mbula bubunene bu andre mpe ya pierre. ⁴⁵Fiipe ya buani ya natsha nayeke mpe mulielie we ya wuvunu nde esue Moise mu miki mpe ba ngo ba Nziami ba some bako biu, eke limumone ande, yesu, Joseph wi nazarete. ⁴⁶Nathanael ya mulie ilo ki bue satue ku nazarete filipe ya lie ya mpe ya mono. ⁴⁷Yesu iya mone natanayeke ala nde mpe yalie mande : lika muru eu mubue wuebu ala nde mampia mowe. ⁴⁸Nathanael ya muliele nki mutini nzi ngia bi me yesu ya mufiri mpe ya mulie filipe ula nze meke utshi eke muti we figu ankuu ebu e mubeu filipe eke nze ku ntsi muti me ekei amuene. ⁴⁹Nathanael ya firi nzi ke muana Nziami! nzi ke mfumu wu munene wu ISRAEL. ⁵⁰Yesu ya mufiri kuolie le kuobu me ke ulie, me ke umbi ene untsi munti tuguee, nze kibi ? nze emumo na mando mamanene uluru mama. ⁵¹Yesu yalie " yibiniki, yibiniki me yalie, nzi emumono yu le ninnio mpe batumu ba Nziami banama mpe basuru mukara muana nde.

2

¹Muma so maturu eke ani mabee liku kana ya galile mpe marie ngua yesu ekike akiana. ²Yesu mpe yaba tumu bande bope eke bobabu mumabu mona. ³Mu ina efu ma, ngua yesu ya mulie" babika ya naa we. ⁴Yesu ya mufiri ula nde mukara, nzi esa ki ndo ntoo eme ngua nde ya lie ula baba kikiba bilo yesu yoo firi ukindo ya me ntoome ikuu. ⁵Ndua nde yalie ula bara ba isali mamaso alilie nde, limasaa. ⁶Kuobu bake ani mambini masamu mabasisis madia ma uwobo maba Juif muina basisa bo, ilamu muru anke ya biyee bituru. ⁷Yesu yaba lie, liburi mambi mu mama luo dia" yakia bamaluili tu kumutsi. ⁸A kiana, yesu yalie ula bara ba isali" likioo, limadiri mpe libiri mo ula ngabou nde isali " kuobu nde eyulu mamana. ⁹Muru we tere wu bisa mbieso bue amone ebu ma mana ma mabue nde ya muana ndo kimi bara bande ba isali enke bayebi teu efi imaa bo ya ba biu marie yaba mulie. ¹⁰Muru nde so eka ya bui tere we nia mamabue yakiana mutaa mutsi kimutini mzi lue maa mama bue ntii muli. ¹¹Ipa eso kini eke ku kana ya galilie kikini enke bipa ebu, etere ati yesu yasue bise bie uluru, mumo tso ma nsie mundo nde. ¹²Ungole mamana nde ya wini ku capernanum, nde, ngua nde, babuni nde bababoo uko ya motso mantsii. ¹³Elamu kiba juifs leku piupiu, yesu ya neme ku yerusalem. ¹⁴Nde ya somi mu nzo ba titio ba ngombe, bimeme mpe te binku babatita baba susobo nzimi enke ba usio akiana. ¹⁵Yakia ya wele fimi li musii ya batiu unzo bo baso ya babimeme biebo mpe yaba ngomo. ya samu nsobe mpe ya bamuni bilo be bo ya samu babasuso nzimi. ¹⁶Nde yalie ala baba titio binkuu, " bilo bintama ya kia lika kome nzo tira me liyo utsio bilo mu nzo ntara me. ka buo batita ikiri we. ¹⁷Batumi bande ya bafiri ba maba kome, bise bimunzo nze bengui mfu usee. ¹⁸Yaabi bakuru, baba juif mufiri ulande ya bamulie nki ilimi ma ibini nki esusue bilo bie kiri nze? ¹⁹Yesu ya bafiri ula bo lindu nzo Nziami ye wene mumo tsou maturu mpe lili mano. ²⁰Bankuru ya balie batui nzo Nziami mumo tso makumuna ya masamu nde mumo tso utuu nzo Nziami mpe nzi itui mumo tso maturu. ²¹Mbali yeso, nde elie ma nzo Nziami ebu alie ma muru nde. ²²Ungole maba kome malée nde ya bafini ma aba lilie nde momaso mpe ya bangeme mumando ebalie yesu. ²³Muna eka nde ku yerusalem mundo ilame, muna ki bilama, tse baki kiu mu nkumu nde bayibi mundo ndemumukiri ndeso. ²⁴Nde akuni we bara balie tsiande. ²⁵Mpe nde akuni we bara balie maibini ma nde ula bara bakimi mpe muru ayiabi we nde ngako eyiabi.

3

¹Eke ani farisie mumo nkumu nde Nicodeme, weke wu luo wi bajuif. ²Boo so ya wini mupibi ula yesu mpe nde ya mulie mfumu, biu li yiabi ebu nzi ke we esuo maluo ma Nziami, ndobu muru mumo we enkuu bipa tibie sali nze, yobu Nziami ake ya nde we. ³Yesu ya mulie yibini, yobu muru nde amono we bu mfumu bue Nziami. ⁴Nicodeme ya mufiri", kimutini muru ba muburu yobu eyu mukuru? asomo mundu mu le ngua nde mpe ba muburu, kamu bo we ?⁵Yesu ya mufiri, " yibi ibini, yobu muru baburi mumadia mpe etsi enziami asomo we mubo mfumu bue Nziami ⁶Wu banuri mu murur nde ake muru mpe wubaburi mu tshi e Nziami nde ake itsi enziami. ⁷Kamono mpari ma uliele me, " nzi iburu wu muyan". ⁸Info ebe kue we kio nzi eyu mbuobo, ndu nzi eyiaba we kuni efi nsa ewurine yakia, ekika mubo pe wi baburi mu ifue e Nziami. ⁹Nicodeme ya mufiri mpe ya lie kimutini mamana maka. ¹⁰Yesu ya mufiri, " nzi ke weluluo ku ISAEEL mpe nzi yiyiabi we mando maso. ¹¹Ibini, ibini biu lelilie manda ma liyiabi biu mpe biu lelilie ma ibini mando le mone biu mundo mubo bara bawu (bakiu we) ulie ma emone nzi. ¹²Ukuobu bara bawe ye mutsi mpe bo bakiu nki, mutini yobu me lie ma maluturu ungie. ¹³Mumo we enemi ungua yuu nkio we suru muyu muana Nziami. ¹⁴Bukobo Moise kiseni nteli mukara nsio ya kiana ekio moise ntee muboo bu bitiu bio we. ¹⁵mpe ndeso ekunu nde (ekiu nde) aka ya mawama ma impene. ¹⁶Ndobu Nziami ekekuni mukiri ekiwi muana nde mumo kuobu nde so ekiu nde aka ya mawama ma impene. ¹⁷Nziami ayio we muna nde mumukiri ka mundo kuobu munze muanate yesu bara aka ya mawama ma impene. ¹⁸We kunu de ba mutsiri we etumu we bu kiu ula nde bamutsiri etumu ntama, kuobu nde akiuni we ala muana Nziami. Mutini ina aboo nde usa, ya kiana ya bio nde yaliyi mutsi, bara bakunu mpibi ka isaa muna eyi muli mu kara mukiri bara bakiuni mpibi uluru mui kuobu mando kakiri bo make mamabe, ²⁰We kukunu usa mambi (masumu) ya mee muili (libaa) mpe bayiye umuli we kuobu bisali binde bibibi benga pube. ²¹Ndeso esisa ma ibini bini oyiya ku mulu (libaa) kuobui bisa biende bibibie, bunga ula Nziami. ²²Ukongole mamana yesu mpe ya batumu bande yaba wine ku judee, uko ake ya ya bo mpe madia see mubuero. ²³Za (yowane) abubuero ku eron ya kua make aku salum, uko eke madia nsee bara baya uko mpe nde ebaruero. ²⁴Mu ina bu za (yowane) ake bamusome we munzo mpibi. ²⁵Ya kiana nde batsiri musa mikeme ibo ibo balumu baza mpe baba juif mumando ma mando (bisali) ma. ²⁶Bo ya bawine mpe ba mulie ulaza, mfumu, weke ya nzi mulibeu ku jardain, mpe nde wililie nzi ma ibini bini, mota, nde ebuero mpe bobaso bawe ula nde. ²⁷Za ya mufiri : muru mumo awiwe ilo yobu ilo kine bawiwe ku ngie (uyuu). ²⁸Biene linkui biene bangako ulie ibini bini ma elie me : " me ku kaliiotu we ndu me lie me batumi unkuu ende. ²⁹Mulumia nde wuba pone ebaa nde mulumi, nde ake mulumi nde. ³⁰Nde anama, ndobu mensuru. ³¹Weyaku ngie oke we luri boboso weya mutsi ake we milo bie mana mpe alie bilo binke mu mane (tsi). ³²Weya ungie luri ake ,ungia bibeso nde alilie ma ibini bini mu ma yu nde mpe mumo ikui ma ibini bini mande ayu nde we eyu mpe we yu we mabebe nde ma ibini. ³³We nkui ma abebe nde ya ba kiu Nziami ake ibini. ³⁴Kuobu Nziami atumi nde wu lie mando ma Nziami ndoo bu enziami amuwiwe Nziami muttee awuya we Nziami. ³⁵Tara kuni muana mpe nde yawi bilo bibeso mu mio mende. ³⁶We kiu ala muana ake ya mawama ma impene, we munu mukiu mu muana a monio we mawama nde kene Nziami.

4

¹Mu ina eyu ba kuari Nziami, ebu yesu eyu ya banttum tse oluru Jean, nde eke basia mpe babuero. ya bayiabi nde eke ebuoro bara oluru (za) (jean). ²Muli yesu nde ngako abubuoko we, bapa muli ebuero bara ba ntsu ba nde. ³Nde ya maru oyu dee mpe ya wini o galilée. Ala nde eke yanande achabu onguu bubula bo samarie. ⁵Muli nde yatii kubulabubunene

bosamari babibru sychar ankuakia e jacob a winde ala muana joseph.⁶Ukoku ekike dunu li madia le Jacob yesu ya leme mudie lilile wiwini nde ya fu tseuu mulibeuu le dounu le madia eke mutoon esamu. ⁷Mukara mumo esa marie ya yitio madia mpe yesu ya mulie ngua madia me ngua. ⁸Kuobu ba ntsu ba nde bake ba wuni kubula bu bunene bafasoo bilo biodia. ⁹Muli mukara eso esamarie ya mufiri ndoki nze ke juif, nze e lilee madia ala me, me wuke mu Samaria. ¹⁰Yesu ya mufirie : " kiri nze ekeyia likabu le Nziami mpe we lilie nze ebu, ngua madia me nua nze ngako ekalila, mpe nde aka owa madia mamawama. ¹¹Mukara eso ya mufiri " nfumu nze we bu ilo ki otio madia kio we mpe dunu lilile tsée " nze ebokuini madia maso mamabue. ¹²Nze ki mukuru oluru tara biuu Jacob, eliwi ndunu le soli le madia mpe nde ngako jangui madia maso, mutini mubo bana bande, mpe bibuele be nde ?"¹³Yesu ya mulie : « ndeso we ngua madia maso mpoo madia efawe. ¹⁴Muli muru nde eso engua madia ma muwume nde biyiwe mpio madia. madia muwa me ala nde maka mutsu e mwebe ma maya tuuu, ntoo yeso mu mawama ma impeini. ¹⁵Mukara ya mufiri, : mfumu, ngua madia maso, kuobu me kabingiuu mpio madia mpe me ebu yaturu otio madia" ¹⁶Yesu ya mulie, " we, fu mubiuu muluma nze ayia a kia. ¹⁷Mukara eso ya mufiri mpe yalie." me muluimi we," yesu ya mufiri:" nze lie yana," nze muluimi we." ¹⁸Kuobu nze eke yaba boo batana mpe wuke ande lobuli ake kamului munze we, muli nze lie ibini!"¹⁹Mukara ya mulie," nfumu, me omioene nze kee nga e nziami. ²⁰Ba tara ba biene basisami Nziami ongia lamali, mpe Nziami eki oyerusalem. ²¹Yesu ya mufiri." mukara kiuu me, ntoo mo eyiya le sama tara Nziami ka ongia la maliwe, nsaka o yerusalem we. ²²Bara ba biene ba sisama webu ba muiyabi we. Bio le sisama Nziami we bu limu yiabu kuobu mawama mayi, nku ala ba juifs. ²³Mbali yeso, ntoo yayi, mpe mulibu ike akiana mundo nki babasisama, ba sama Nziami tara mu itsu ende mpe basama mu ibini kuobu babana babasisama Nziami tara ba asisioo nde. ²⁴Nziami ake itsui, bara babasama nde bamusama mu itsu mpe mu ibini. ²⁵Mukara ya mufiri," menfiabi ebu massia ayiya (nde wu babeuu christo) mu inaa ayia nde ayia lilie mando momaso. ²⁶Yesu ya mulie," mewunde, me wuo lilie,"²⁷Ya ngia ngole ba ntsu ba nde ya ba yu, mpe boyabayuu ofunu ku obimki mutini nde amumu ya mukara eso wu muli muru mumo elie ala nde ndewe efiti nki ?". ²⁸Muli, nde ya sa siwu mbini ende, ya firu kubula bubu nene mpe yalie ala bara babula. ²⁹liyata boo mumo elie ala me momaso ma esisame wuwunu eka ka christo we? ³⁰Bo ya bamaru kubula bubu nene mpe yabayi kuke yesu. ³¹Mpe muntoo eso yine bantsu ba nde yaba mulie sa kua a kua mfumu (Rabby) dia ndamu bilobi ? ³²Muli nde yaba liee : " me ani bilo biodia ebu biene liyia bi we." ³³Ba ntsu bande yaba wiu obei ibo - ibo," a nimuru mumo eya mutsua bilo bi odia ?³⁴Yesu yabalie : " bilo beme bi odia eke osa ma okunu ma muru etuimi me mpe bisaa bende biwe nkuu. ³⁵Me elilie we ala biene siali furu tii ya leto ina kioka mbie tobile kuini ? me ya lilie ala biene." liseni, muiuu mpe litaa bia be masia bebie etue mu ito kioka mbiee ? ³⁶We bu we ekunu nde a boo lifuru mpe nde boo bilo tsée munkara mawama manpeini kuobu ani we kuikuini mpe ya wu kiki bilo bo baso baka mu isee tsée. ³⁷Mpe bukobo yi balie eke ibini, wu muke kuinu mpe wumuke we ka. ³⁸Me litiumi ala biene kuobu biene lika bilo bie bu biene le kuoni we. Bane ya ba sali isali mpe biene ya liso weme mu bise bebo. ³⁹Bara tsée babo musamari tain munkara bula bo so babu nene yaba kiuu yesu kuobu mukara eso yalie ma ibini," nde yandie mo maso esisa me. ⁴⁰Mu ina ebu basa malia yaba muene mubo boyaba sibu mu ise tsée ba siali yabo mpe bakee akiana mansu mwe. ⁴¹Bara tsée ya bakio mundo maluo mande. ⁴²Boyaba mulie ala mukara eso," biuu ya likiu ka mundo lilie ba ngako mpe biuu ya liyiabi ebu nde wewa mawamu mu mukiri. ⁴³Ongue matsu mue; nde ya wini kubula bo galilée. ⁴⁴Kuobu yesu nde ngako ya e Nziami bamukikiuu we mubula bo nde ngako. ⁴⁵Mu ina ayito ndeku Galilée, bara ba Galilée ya ba muiyoo mu isée boyaba muene momaso masi ndeku yerusalem mu ina ki ilamu (fete) kuobu boo eke bakei. ⁴⁶Nde ya yifuru ku Cana mpe ku Galilée, oko ku ayi lu madia ya mayiuu maa, nde bafumu no ku Capernaum, mukuru mumo we ba mbui - mbui muana nde akeni bubiele. ⁴⁷Mu ina ayiuu nde ebu yesu ya maru ya wini ku yudee mpe nde yafiru ku Galilée, nde ya wini kuke yesu mpe ya mubue no ya liwée mpe ofubiu muana nde ake ankua lifu. ⁴⁸Yesu ya mulie," kiri ebu bara ba muene we bilimi mpe ya bisha bibibue, nde akei we. ⁴⁹Mukara ba mbuo - mbui ya mulie," mfumu," suru nze mo yae nkue e ngaa mwana me." ⁵⁰Yesu ya mulie." we muana nze e wami" boo eso ya kiuu mando ma maso mulie yesu mpe ya wini?⁵¹Mu ina shuiri nde, bara ba nde ba isali yaba yu ku ba mani ande yaba muie muana nze e wami. ⁵²Nde yabafii munki ntoo nde ayiuu yana, boyaba mufiri" ma tsiuu muntoo e nsiana baa ya lifi." ⁵³Muli tara eso ya yiabi ebu ntoo yebu yesu eke mulie," muana nze wami," muli nde ngako mpe ya bara, bake munzo e nde yaba kiuu yesu. ⁵⁴Eke mubo impa ewei ebuu yesu, sue impa amaru kuyudee ya firu ku Galilée.

5

¹Ya ngole mumubo, yaliyi too ilamue ki ba juifs, mpe yesu ya nemi o yerusalem. ²Eke o yerusalem ankua munguambe e nzo bimemi eke ani idia imo ba bibeu mu ebreux betsesda mpe eke mingua mbee mitana (cing). ³Ba biele tsée, binfa muiuu, bi Tom, mpe anibikara eke ba lee anku munguam be enzo, mpe bo ba ndide iii yebu madia ma ninu, ⁴Ntumu e Nziami ayiyi ntoo yeso mpe eninu madia, ndeso elilio muru etere ya nguele ebu madia maninu nde abuo matuama; nsa bubiele bo nde nki mutini. ⁵Ako eke niboo mumo eke ya biee oluiru ba nvouu makumaturu ampuomo. ⁶Mu ina ebu yesu a mumuene nde elée mpe ya yiabi ebu nde akiani elami tsée, nde ya mulie," nze kuini wama ?"Mu biele ya mufiri," me muru we buni ateibi mu idia, mu ina ebu madia maninu, mpe mu ina ebu me ya elar mu idia e mono wu muke elioo nku eme. ⁸Yesu ya mulie," tsubu - nze wuu ntaa e nze mpe wie.⁹Mu mbale mo muru eso ya wiama, ya wele ntaa e nde mpe ya tsubu mpe ya wini eke tsu le liboo. ¹⁰Bakuru baba yuda balie ala wuba buu" eke tsu le mposu mpe ba owii we nze e bu nzi wu ntaa e nze" ¹¹Nde yaba firi," nde we buu me ya ndie," wuu ntss e nze wie. ¹²Bo, yaba mufie : na muru obie," mpe wu ntaa e nze wee. ¹³Muli we babuu ayiabi we nde ake na, mundo ebu yesu eke emaru mundo ibui ebara bakike a mbuu eso (bake akiana). ¹⁴Angiako, yedu afumu bo munzo e Nziami mpe ya mulie," taa nze ewami kabusa masumu, mundo ebu ilo

imo kibi eka oyu furu. ¹⁵Muru ya wini afulie ala bakuru baba juifs ekii yesu we ebuu me. ¹⁶Mundo emubo, bakuru ba juif yaba mumueno pari kuke yesu, kuobu nde eke esa mando mu tsuu le mposo. ¹⁷Yesu yabalie: " tarama esa tu muli mpe me e sisa. ¹⁸Mutini eso, bajiuifs yabosio, nzei kuba muduu, mundo bu kakuamime tsule mposo we. muli kuobu nde amubebeu Nziami tara nde ngako, nde ngako ake mutini mumo a Nziami. ¹⁹Yesu ya mufiri," mu ibini, mu ibini, muana asa we nsa ilo imo munde ngako kio ma amu muene nde ala tara nde asa, mpe momaso ebu tara esa, muana asisaa kobunu. ²⁰Kuobu tara kuini muana mpe amusu momaso ma sisa nde mpe amusuo bitsha bibinene oluru bibi mu ndobu biene limono. ²¹Kiri ebu tara ewuu babafu mpe ebawa mawamu. Muli muana awa mawama ndeso we akuini. ²²Kuobu tara atsitsiri wemi funu mebara, muli nde mifunu me bara ake muana. ²³Kuobu bobaso bakunu muana mutini mumo bobakunu tara. We bu akunu we muana akunu we tara etuimi nde. ²⁴Mpe mu ibini mpe mu ibini, nde eso eyiyuu maluo mame mpe ekiuu we etuimi me ani mawama ma impeini mpe nde ba muwawe itumu, muli nde aluru mu lifu ku mawama. ²⁵Mpe mu ibini mpe mu ibini ntoo yayito yebu babafi bajiuu manduo, ma muana Nziami baba yiuu baboo mawama. ²⁶Kuobu tara ani mawama munkanda nde, muli yawi ala muana aka ya mawama munkara nde. ²⁷Mpe tara ya wii bukuru kuke muana asiri mifunu kuobu nde ake muana muru. ²⁸Biene lika funu kuobi mubo; kuobu ntoo yayi too kuobu bobaso bakeku ma mpieme ba yiuu manduo mande mpe batutuu. ²⁹Boba basi mambue bawuwuu mundo mawama, muli babasi mamabi ba wuwuu kuba luru kubafusama. ³⁰Meki esa we mume ngako, mutini ngiabi me otsiri mifumu mpe me etsitsiri mifunu wana. Kuobu me esuso usama kuini me we, muli me mutini we etuimi me. ³¹Kiri me ndindie ma ibini mundo me ngako, ma elie me kibesawe. ³²Ani babakimiba lilie ma ibini mundo me; mpe me ngiabi ebu maba lilie ma ibini make yano (kobunu). ³³Biene balituimi kuke za (jean) mpe nde alie ma ibini. ³⁴Mume kamubu muru we me ekui mabalie ma ibini me elilie mubo kuobu biene libo mawama. ³⁵Za (jean) ake mbaa ye kekene mpe ekeke. Mpe biene lekui leka mu ise muntoo mo libaa le nde. ³⁶Muli ma ibini elilie make ma manene oluru ma lie za (jean), kuobu bitsiaa entumi tara me. ³⁷Tara me etuimi alie ma ibini mundo me biene le yiuu we manduo mande mpe le muene we mutinie ende mpe bu ake nde. ³⁸Maluo ma nde wa makawe ya biene kuobu biene lekiuu we mpe watuimi nde. ³⁹Biene le taa - taa bibakome kuobu biene le fufunu mundo mubo biene le bo mawama ma impeini eke bobalie maa ibini mume. ⁴⁰Mpe biene likuiri oyia kuke me mundo bu biene libo mawama. ⁴¹Ne eka we ya bise bioluru be bara. ⁴²Muli me ya ngiabi ebu biene okunu Nziami ndewe munkara biene. ⁴³Me eyii mukumu etara me, mpe biene lingio we kiri muru mukimi yii munkumu ende ngako, biene limuyi yoo. ⁴⁴kimutini biene limukiuu, biene bale kukunu bise i oluru be biene ba ngako ya lie bara mpe le sisioo we likunu li oluru li lifufa ala nde ngako Nziami. ⁴⁵Biele fufunu we yebume, wali fini ala tara muru nde mumo we funu biene, eke Moise we lesi biene muko. ⁴⁶Kiri biene le kiuu Moise, biene ompe likakikuu ala me kuobu nde akome mamateii me. ⁴⁷Kiri biene likiki uu ma akome nde, kimutini biene leki uu maluoma me ?

6

¹Ya ngue mando maso, yesu ya wini nguu nkimi ku zia le Galilée mpe babu Tiberiad. ²Bara tsée yaba munami, kuobu bara eke bamono bilimi bi asisinde muba biele. ³Yesu ya wini nguu nkimi kuke lama mpe ya seuu yaba tsuu bande. ⁴(Paque ibamu kima juif ya ibeno). ⁵Muli yesu ya tii mpe amuene bara tsée bayiaa kuke nde, nde ya lie kuke Philippe, " le we kuini le fusumu bilo kule liuu bara ba soba ? ⁶ (Muli yesu alie mubo ku amiuu Philippe kuobu nde ngako eke yiabi nki asaa). ⁷Philippe ya mufiri nfanu wie yibebene eku we muosumu bitiri (limpa) mundo nki muru amuru aboo nsa ndamu. ⁸Mumo, batsu bande, Andre, muana ngua Simon Pierre, ya lie kuke yesu," ⁹Akia ani muana boo mumo akia ani bitiri bitana (cinq - pain) mpe ya bambile bwee, les aki ilo mubara bafunafunu ba?. ¹⁰Yesu ya mulie, " basa seuu bobaso. " (mbu eso eke bitiri tsée) muli bara ya ba seuu bake bara ma funu matana (5000 personnes). ¹¹Muli yesu ya wee itiri (Pain), mpe yanguee atuiene Nziami, nde ya ba kabi bobaso babo tseuu, nde ya bakibi mbili mutini mumo bubakunibo. ¹² Mu ina ebu bara ya baluii, nde ya lie ala batsuu ba nde, " litoo bisuili bi bitiri biki kebi kebelioo imo ekadimu. " ¹³Bo yaba tuele mpe yaba luilui biso kuini a biee mu bitiri bitana, bisuili bibesiali, angue bali bobaso. ¹⁴Muli, mu ina ebu bara yaba muene bimpa asisi nde, nde yalie : " nduu ibini akee ngaa e Nziami we yia mukiri . ¹⁵Mu ina ebu yesu esa mubo boo bakuini baya muyuu munfu ku bame sa ngumu munene, nde ya maru anku ebo olama ake nde ngabu yiuu. ¹⁶Nkuko bu itoo, ba tsuba nde ya basuiri mulibeoo le nzia mungua. ¹⁷Boya balere mu buara mpe ya bakabu nzia mungua ku ba wiewo Capernaum. (mpibi tsée mu ntoo eso mpe yesu awini we nze moyabo). ¹⁸Eke mipu po mi madia ya miyi mpe nzia mungua eke eninu. ¹⁹Ya nguella ebu bantsuu bande ya ba wini die lilile oluru makumue amitana too makumaturu bake munzia, bo ba muene yesu eluru munzia mungua mpe nde ewie kuke buara, mpe bo buomo ya bubabio. ²⁰Mbali yeso, nde aba lie" eke me lika ka ya buomo. ²¹Bo baliuu yaba kuara mubwara mpe, mumbali mo buara busubu ku ba wini bo. ²²Tsu le nami bara tsée bake o nguu nkimi e nzia mungua ya ba muene eke ani babwara bakimi kio lolimo mpe liebu yesu awini we aba tsuu ba nde, ewini muna ba tsuu bawini bobangabu yiuu. ²³Mbu eso eke ani ba buara bakimi babayi ya nsioo a nsioo ankua mbu bali bo mampa ya nguele bu ngumu yesu ya turene nde Nziami. ²⁴Mu ina ebu bara ya bayiabi ebu ka yesu we, kaba tsuu ba nde we ba ke akiana, bo yaba leri mubwara mpe yaba wini o Capernaum ku ba suoo yesu. ²⁵Mu ina ba muene nde nguu nkimi kuke nzi (lac) boya ba mufii : " mfumu nki ina nze eyito akia, " ²⁶Yesu yaba firi mpe yabalie : " biene le nsinsio, kaku le muene bimpa we muli kuobu biene eke lili momba mpe biene eke liluiii. ²⁷Liyioo mu osaa mundo bilo biodia be minu. Li saa mundo bilo ba beli lama mumawa ma impeini mabu muana awa kuobu nziami tara e musii ilimi. ²⁸Muli boya ba mulie." biuu be saki kuobu biuu lisas isali e Nziami ? " ²⁹Yesu yaba firi : " ki8ki isali e Nziami ma abu biene le kiuu we etuimi me. " ³⁰Muli bo ya mufiri, " ki impa nze eta mundo bu biuu limono mpe li kiuu kuke nzi ? ³¹Ba tara biuu eke bali ku ntsio. Mutini bakome, nde abawa be oyuuu ba dia. " ³²Muli yesu yaba firi, " mu ibini, mpe mu ibini, eke ka Moise we eliwii

bitiri bibibue befu o yiuu.³³ Kuobu mampa be Nziami eke wefi o yiuu mpe yayi ayiwa mawama mu mukuiri." ³⁴Muli boya ba mulie," mfumu liwa mampa tsu lileso.³⁵ Yesu yaba firi," me nke mampa bima wama, nde eso eyiaa la me nde oyuuu nzaa, mpe we kiuu ayiuu we mpoo madia. ³⁶Mbali yeso, me yalilie," biene le mono mpe biene le kikiuu we." ³⁷Bobaso engui tara me, bayiaa kukeme mpe me ebate ebiwe nde eso eyiaa ku keme. ³⁸Kuobu me eyisuru efi oyuuu, kaku esa mankuini mewe, muli me esa makuini we etuimi me. ³⁹Mutini osa makuini we tuimi me, kuobu me teibi we bobaso ba ngui nde, muli me eba wu wuuu mutsuu le ntoo. ⁴⁰Kuobu mubo bukuini tara, mundo obu ndeso we emono muana mpe ni akuiuu nde aboo mawama ma impeine, mpe me emu wuwuuu mutsuu le ntoo. ⁴¹Bokuru baba juif yabayuu muyuo mundo nde muma lilie nde" me nkee (pain) mafie ongie yiuu boya ba mulie" ⁴²Ndu ake ka yesu," muana Joseph, biu liyiabi tara nde, mpe nguande, kimutini nde alili yebu : me efi eyisuru ongia yiuu.⁴³ Yesu yaba firi mpe yabalile, : liyioo oyuo li biene - ibiene. ⁴⁴Muru mumowe ni ayu kukeme kiri tara me e tuimime a mubiu we mpe me emuyuyu mutsu le ntoo. ⁴⁵Nde akime mundo ba ntumu bande" bobaso ebasuu Nziami," nde eso we yiuu mpe yiabi tara ni a yiu kuke. ⁴⁶Muru mumowe emwene tara, kioyufi ala tara Nziami nde wuwe muene tara. ⁴⁷Mpe mu ibini, mpe mu ibini we kiuu a boo mawama ma impeni. ⁴⁸Me kiii bi mawame. ⁴⁹Ba tara biene balii manene (masia) ku ntsioo, mpe bobaso eke ba nfi. ⁵⁰Nde wu ake bitiri (pain) be yisuru engie yiuu, ki ebu muru lii bitiri besobi nde nga we. ⁵¹Me kebitiri bi mawama we eyisuru au nzie kirebu muru li bitiri de so abo mawatsu lileso. ⁵²Ba yuda yaba yiuu nkini ibo - ibo mpe ya babe misunu mpe ya balilie," nki mutiri muru eso wu aliwa nduru e nde bioo le dia ?" ⁵³ Muli yesu yabalie," mpe mu ibini, mpe ibini kiri ebu biene liliwe nduru e muana muru mpe kiri ebu biene lingu we maki mande, biene le bowe mawama munkara biene ba ngako. ⁵⁴Nde eso edia nduru eme, mpe nde ni onfui maki ma me, nde abo mawama impeni, mpe me e muyuyu mutsu le ntoo. ⁵⁵Kuobu nduru eme eke bilo beya na bi, odia mpe maki make maa, mayana mpe mamabue. ⁵⁶Nde eso edia nduru eme mpe nde ni angui ki maki mame nde akaa yame mpe me eka munkara nde. ⁵⁷Kuobu taa kee e mue nde etuimi, mpe kuobu me eta mundo tara me, muli ndeso we dia nduru eme nde a boo mawama mundo nkumue. ⁵⁸Lili like (pain) bifi kuyiuu, ka mubo we enka ma eli ba tara biene mpe bo baso eke banfii. nde eso edia bituibe sobi nde abooo mawama ma tsulileso. ⁵⁹Yesu alie mando masoma mu nzo e Nziami e nene, mu ina awiwi nde ma lu kubula bo Capernaum. ⁶⁰Muli batsuu bande banguna nfunu, mu ina ba yiuu bo mubo, yaba lie," nde maluo ngu tsée, na we kiuu nde?" ⁶¹Yesu, ya yiabi nde ngako ebu ba tsuuba nde ba yuoo ibo - ibo, mumubo, nde yabalie," yiyini eke ka ye mbiwe ela biene ?" ⁶²Mpe kiri biene limuene muana muru nemi ambu akike nde etere? ⁶³Eke etsuiii e wuwa mawama, nduru e sisawe ma nsieme. ⁶⁴Muli munkara biene ani ba abu ba kikiwe kuobu yesu ki yiabi ba atere ba ba minu kikiuu mpe bu kitio nde. ⁶⁵Nde yalie," mumutiso me eke sumalilie, muru mumowe eku yia ala me kiri mamana ala nde makuiuu kuke tara. ⁶⁶Anguele mamana, ba tsuu ba nde ba nfunu a nfunu ba kuikui, we oba mu mpe ya owe yande. ⁶⁷Yesu ya lie ala bo luimi a bue," biene le kuini biene lika ntama, bine fuu? ⁶⁸Simon Pierre ya mufiu : " mfumu, biuu le we ala na? nze kee ani maluo ma likunu lilibue le nga lama. ⁶⁹Biuu le kiuu, biuu ya liyi o yiaba nzeke ilimi ki ebue e Nziami. ⁷⁰Yesu yaba lie : " eke kame we elipone ala biene, bo kuimi abue, mpe munkara biene mumo akei mungu?" ⁷¹Nde alilie mudoo yudas, mwana Simon Iscariot, kuobu nde mumo munkara bwe we tio yesu.

7

¹Enza ngue yesu ya wini ku Galilée, ndo onki mu ekuini we owe ku yude ndobu ba juif ba ikuni bamudu. ²Ilamu ki ba juifs, ilamu kiba juifs ekee ibenu eyu nkuankua. ³Biburi binde yaba mulie, maru ekia we ku yulile jude ndobu ba ntsu ba nze mpe ba mono mando isinze ma ikire nze. ⁴Muru mumo esa we ndo ilue kiri nde ngako ekuini ebu bara bayaba. kiri nze si mando masoma suo nze ngako ela bara bobaso mukiri. ⁵Ndonki biburi binde bibaboo babafako bamui ikuu keu we ala nde. ⁶Yesu ya lie; ntoo eme ebu ekuiwe, muli ntoo ye biene ekui. ⁷Bara ba mukile ba li mawe ela bien, ala me ba ini ndobu me indie mando ma ibini, ndonki mande mawa mabi. ⁸Biene, liwe ku ila mu, nuli me ejyawe ku ila mu ndonki ma tsu mame ebu makui we. ⁹Enza ngue elie mando mosomana, ya sisia ku Galilée. ¹⁰Ntoo yoso anzia ngu bi buri bi nde bi ba boo yuwini elamu, nde mpe iki b aluono ku iluée. ¹¹Ba juifs ya bayu mumuso, bayu mu ufuu nde eku kuini ? ¹²Babake ya bayu mu obi mando tsee ankara bara mundo ende eki mburu mubue, babake balie ebu eke on buru muli, e nkara bara. ¹³Muli mburu mumo we elie ndo yi mbue ndo nde ba ibari buomio baba juifs. ¹⁴Ankari ilamu, yesu ya memi kutempelo yabi mubaluo, (mubasuo). ¹⁵Ba juifs bu ba muene yesu ya ba muene ndo ye mutini mokime mpe ya balie, nki mutini muru obawu oyabi mando tsée kobu? nde kaku ba muliwe. ¹⁶Yesu yaba firi, malisue me kamamewe, makima we tumime. ¹⁷Kiri mumo kuini osa makuini mburu esowu nde eyaba tini ma issue nde mama fi ela Nziami me ngako. ¹⁸We ebi ndo endi ngako e isuo mawama mande yako, muli we isoma wama mawe tumi nde eki mburu eyania, mpe ndo yimbi yowe munkara nde. ¹⁹Yesu ya balie Moise eliiwe ala biene niku ? ndonki biene likuri ondu ? ²⁰Ibui ebara ya ba mufiri : nze ki ya mufu na mudu wikuini odou ela nze ? ²¹Yesu ya balie mpe ya bafiri me kisi mando tsee biene baso ya lika mua. ²²Moise kili wii nzi yebu babo ya « bayibi biene lifini ebu ifi ala nde ka ela nde wi ifi ela ba nkoo » mpe ya tsuli owumu, biene eka leyibi boo. ²³Kiri boo mumo ba muyibi mutsu lesui Moise muiku ebu mutsu li owumu esa bayibi we, buini biene limuene yi mbi ela me kiri me ebu mburu mutsu le owumu ? ²⁴Lika tsiri ndo mumafuru, tsiri ndo mumutini eyana kaka ntomo, kaa anka nkara.bara ba babe ke yerusalem yaba yu mu olie ebu biene liyaa biwe we wini we lisio biene odu? ²⁶Litaa nde ebi ibini - ibini mpe biene yi limune liewe, ba Pharisen (BAFALISAYI) ba iyaabi we ebu nde wuwunu akei yesu - christo ? ²⁷ Muli biu liyeabi kofi muru esowu tu ina eya itsui eya christo we eyia bu we kofi nde" ²⁸Yesu ya yu mu olie munkara nfie munzo e Nziami, ya yu mubalie mpe ya bei, biene linziabi yana ela me mpe liyiabi kunfi me, meyi kamume ngako we, muli we tumi akei ibini wuwunu nde biene liyiabi we. ²⁹ Me muyiabi ndo bu mefi ala nde mpe nde ya antui mi. ³⁰Boo ya bami okuara, ku obu mu mumo ebu kuo ala nde we ku obu ntoo nde ekei ebou ekuwe. ³¹Mbali yo iso buili le bara

tsée balie onkara mundo nde, " boobalie," nki ina christo eya, asa we bi mpa esha bo esuwu ? ³²Bafalisay ya boyu mu ibo - ibo mando masa mundo yesu, mpe ya bakuru ba libumu mpe ya bafalisay ya bayuo bokuru bambui mbui ku ba fu musimi. ³³Muli yesu ya alie," me inseu ya biene abu ndo ntoo e nsu, mpe mewe ala we ntumi ala me. ³⁴Biene lensoo muli biene le monowe, oko kuwe me biene likou we oya oko. ³⁵Ba juif yaba yu mobei ibo - ibo kuni awe muru esu wu mpe biu lekou we kumumono ? nde awe ya bara babatsia mu ala begrek ko kuboluo ? ³⁶Nki mutini ndoo ye liee nde," biene le nsoo kasi biene le monowe ; ku unguini me, biene likou oya, nki isue yiyini ? ³⁷Muli, we ento, tsu linene lie elamu yesu ya tsuri mpe ya lie onkara ngie, yalie," kiri muru ni mpioo onua madia aya alame mpe aya nua. ³⁸We keu ala me, mutini elie bisuene mundo nde otsiu manzia mamadia mama bue. ³⁹Nde alie mamana mu mutini itsui, mutini bayobo boba kei ala nde, itsui ekei we ebu kiba shuri we ndobu yesu akei abou ba mutuene we. ⁴⁰Muli babake bakei mu ibui bubayu mando masumama, babake yabo yu mulie," owu ekei ibini ki christo. ⁴¹Muli babake balie" wuiru akei musi Galilée mu Galilée yesu sa ituwu? ⁴²Bisane bilie we ebu christo eya mu eka e David, mu bethelém mubu la ekei David ? ⁴³Muli ibui ebara ya itsiamu mundo nde. ⁴⁴Babake ankara bo ba kiri ni ba mukuara, muli mumo esi kuo ala nde we. ⁴⁵Muli bakuru babambui mbui ya bayi furu ala ba mfumu baboo mpe bayali soyi ba yu mubalie ndo ki biene limine ya mutsua ?" ⁴⁶Bakuni babambui mbui ya babafiri " mburu mo umo nde we we ndue enka bu a ndue etere. ⁴⁷Bafalisay ya bu bafiri," ekei biene, biene mpe ekei balisi muliuru ?" ⁴⁸Ekei endi bara baba mfumu mpe bafalisay babakiu ala nde ? ⁴⁹Muli ibini bara ki ebu eyi abi we miki babo ipioo. ⁵⁰Nicodeme ya balie we nku ala yesu ekaa muru mumo wu bafalisay. ⁵¹Mikii me biu me ilie boo mumo ayuwe itere tere momaso akiri nde ? » ⁵²Ya bafiri mpe ya a muliee nze ku mpe muru e Galilée ? soo mpe nze mono nga mumo enziami etuio mu Galilée nde we. ⁵³Muli muru ndeso ya furu ku nzo nde.

8

¹Yesu ya yini onfie elama li miti me olive, ²Mu ipia - ipia nde ya yini konzo Nziami mpe bara bobaso ya bawini ko eke nde mu nzo e Nziami ya ba sui mpe nde yayu mu baluo. ³Ba ba isuo maluo mpe yaba Phalisayi ya bayi ya mukara wu bayi kuari bukuele ya balusi ankara bara. ⁴Muli boya ba tshua ela yesu ya ba mulie mfumu mukara esowu ba mu kuari ya boo. ⁵Mu mutini we mikii mu Moise mburu e mutini oso we bamudu mu mankunu, muli ndo nze, nze lie ni ?" ⁶Boba ilie momaso mama ndo baboo nzuu yi bamufunu. muli yesu, ya fumu mutsu nde muntsi ya yu mu- okomo mumana mumuliome ende. ⁷Bu bayu mulie bo, « yesu ya belie we ebu mu unkari ebienne emani sawe ndo yimbi wu nkunu emubiri». ⁸Furu ya fimi ya abi mu - oko mo furu mumana mi mulie ende. ⁹Bo bayayu bu oliende mubo ya bayu mu - owe mumo - mumo, oba mu we luru bukuru, muli yesu bo tii kobi asia nde ya mukara wunu. ¹⁰Yesu ya tsu bu mpe ya alie ela mukara ebo babafini nze ? mumowe, we wuinze itumbu nde we» ¹¹Mukara ya fui ela yesu mumowe mfumu yesu ya milie miu mpe mu wawe itumbu furu kunzo we ka bisa mando masomana tu lifu linze. ¹²Yesu ya liefuru ela ibu ibara « munki mui we mukili mutsiru; we enamame eloruwe mumpubi nde eka ya mui empini» ¹³Ba Phalisayi ya ba mulie ela yesu nze ilie mando ma yana ndo nze ngako, mamana kama yana we. ¹⁴Yesu ya bafiri mpe ya balie « ntsa me wi mame bgako, minziabi kofunu mpe munziabi kowi nime muli biene liyabiwe kufimue mpe biene liyiabi we kuweme. ¹⁵Biene letsiri muburu, me entsiri we nde muru. ¹⁶Antsa me tsiri, otsiri ome ibini ndo enki memkei koku you we, ndo enku menkei ya tare we ntumi. ¹⁷Mu miku mebiu, bakome mando balie bara bue makei ibini. ¹⁸Ekei me ngako wi ilie mome ngako, mpe tara kobunu we tumime ndio mpe elie mundo me. ¹⁹Ya balie : « kuini bara nze ?» yesu ya bafiri « biene liyiabi we ntsame ntsa tsame; yabu biene linziabi, biene mpe liyabu ala tsame. ²⁰Nde elilie manda masoma ya ifuifue nde munzo e Nziami mumbu ye iki bilo binta mpe muru mumo ebu samisimi nde wi ndabu matsumande makuiwe. ²¹Ya balie furu : « me yanguini biene le nso mpe lefa mu masumu mabiene. Biene sa leyia ki ewe me» ²²Ba juifs yi bayu mofu ibo : « akei ya lifunu lie mi dou ndo enki nde elie biene sa lekowe oyia ku ngumime ? ²³Yesu ya balie : « biene lika akia muntsi me enkei ku yuu. ²⁴Biene likei bara bo mukini esu wu, me nkei kamuru mukiri esu wu we. ²⁵Nze kei na ? » ya bafiri furu yesu ya bafiri : « ma lilie me baa ya tere. ²⁶Me enku ya mando tsi malilie mpe ma ledouh me isa makei biene, ku obu we nguewo ala me akei muru ibini; me ndie ala bara ba munkiri kaka ma eyu me ala nde.» ²⁷Bo bayiabi ebu nde alie ndo tara. ²⁸Yesu ya lie " : ya leka biene ebu yu leseme biene muana muru, ina leyia biene ebu mani nde mpe ebu me eso we mo kie me ngoko. ²⁹Mutini ibu tara ekinsue, me endie mando masumana. ³⁰Mutini ebu yesu ibu mando masumana tsée, bara tse ba wuo wuo ala nde. ³¹Muli yesu ya lie ala ba juifs baba yu mbuobo onkara ngie ndo endi: « yabe ebu biene lilienne mando ma me, akiana biene likei ibinki bantsu ba me. ³²Biene leyia biene ma ibini mpe ibini eyia ya yiana.» ³³Boô ya ba mufiri : « biu likei ba tsiyo ba Abraham mpe biu limuka we ba mbula ba muru monki mution nze lie biu lika bara ba bu ndô we. ³⁴Yesu ya bafiri : « munbini mubini, me ya lilie, we ba esa masumu yayu mumbale masumu. ³⁵Mumbala a iseu munzô ntoon yoso, muli mwana a ngu nzô a iseû impeime munzô eboo. ³⁶Bu kobo yayu muana e Nziami likio ma bu mbala, biene yu liyu biene. ³⁷Menziabi ebu biene batnsiyo ba Abraham biene lisho ku lendoû ndo esi ki biene leyo we mando ma me. ³⁸Memdie mando e muene ma ebu tara me esa, mpe biene lusaa mando liyu biene ala batsaa biene. ³⁹Ya bafiri mpe ya ba malie : " tara nze ekei Abraham ." yesu ya balie : " yabu biene likei ba ne ba Abraham ekaka biene mpe lisa mando ma esha Abraham. ⁴⁰Biene likuini ledau ma ibini mayû nde ala tranche. Abraham asha we mamana. ⁴¹Biene lisha mando ma tra biene nde ya balie : " biu likei kabame ba buiri nde we, biu likei ya tara mumo, Nziami. ⁴²Yesu ya balie : « yabu Nziami akei tara biene, biene leka inkunu ndo obu mintuini mutara mpe mionfi ala nde; me yui ka mume ngako we, muli nde en yuoo. ⁴³Nki mutini biene limumi yiaba mando ma me ? mundo ebu biene likuru we okuru mukou, ⁴⁴Biene likei bu mufu, tara biene mpe biene likuini osa mpio bisie be tara biene. baya tere nde akei muru we edou bara, nde sa kowe okuru mumando ma ibini ndo ebu mando ma ibini munkara nde mowe ya ifini nde, nde akiri mumukuo ende nde eso ndo obu

nde kei muru mampia mpe tara mampia.⁴⁵ Mpe nto yeso biene lenkei ala me ndo ebu me elie ma ibini.⁴⁶ Na munkara biene sa tiabi ndo yimbi ye me ? kiri mendie ma ibini ndo enki biene limame ikei ala me ?⁴⁷ We efumi ebu akei muana nziami ayu mando mampiami; biene leyuwi ndo enki biene liku kabu Nziami we.⁴⁸ Ba juifs ya ba mulie : « biu li ke we ya isa kiolie ebu ku musama ma mpe nze kei ya mufu munduru nze ? »⁴⁹ Yesu ya bafiri : « menkei kaya mufu we, muli mutuono tara me, mpe biene lentuono we.⁵⁰ Me eso we likimu leme ngako, andu muru mumo we eso mpe we etsiri.⁵¹ Mubini mubini, me ya lilie, mburu nde eso we luie ma elie me afa we.⁵² Ba juifs yaba mulie, « mulibu, biu liyabi ebu nze ni mufu. ⁵³Abraham bayiabi ngâ e Nziami we yiabi lifu. Muli nze ilie ibu muru nde eso we luie mando mame afâ we. ⁵⁴Yesu ya balie : « yabu me ituono me ngako, lituono le me lie loloo, ekei tara me we libû biene ibu Nziami ebienne. We enguume lokumu. ⁵⁵Biene li muiyabi we, muli me, me muiyabi, yabu mendie ebu memu yiabi we, me kaâ muru e mampia, bukono, me muiyabi mpe meluie mando mandî. ⁵⁶Tara biene Abraham ake ya ise ndo amuene babueri me, ya muene mpe ya lui ya ese tsée. ⁵⁷Boo ya ba mulie; « nze abu ntsa mvû mukuma tana ekuu we mpe nze ekei mu muene ekei Abraham ? » ⁵⁸Yesu ya balie : « mubini - mubini, nku baburu Abraham me ekei ni nde, me nkei. ⁵⁹Ya bafa too mankumi ndo ba mudou yesu ya diami mpe ya tu yo munzô e Nziami.

9

¹Ina eluru yesu ya mueni boo mumo wefi mui banda ya ba buru nde. ²Ba nsu banda ya ba mufuli yesu : « boo eso wu ba mubiri infamiu mundo manbi mande tîo ndo mambi mabi biri binde (nto ma ba tara nde) ?³Yesu yaba firi : « kondo mambi mande we mpe kondo mambi maba tara nde we, kubu bi sia (tsia) bisha be tara Nziami bisuo ela nde. ⁴Bu leiyabi mando mawe entu me ya liki bu ebu mumukiri wu ndubu mpuibi ebeno yebu mbiru esa sawe, isha. ⁵Ina ebu minki mumukiri, minki mba to liba a limukiri. ⁶Ina enani yesu olie mando masomana, ya etsui mate mumana, ya sia poro - poro mumate mande, mpe ya kii mumuimi infa muu. ⁷Mpe ya lie : « we fu suo mu siloe, isue ba tuimu » mpe bôo ya wini, ya suo mpe yayu mu omono. ⁸Muli ba ba ikei ya nde ankua - ankua, yaba ba bamuene nde mu ina eli nde bilo etere ya balie : « nze muiyabi we bôo eso we fu sui munu we eya ila ? » ⁹Babake ya bayu mu alie, kande we, ku ba pafani » mulinde ya balie : " ike me. ¹⁰Bo yaba mufu : « kiri nde, nki mutini nze imuene muli ? » ¹¹Nde ta ba firi : « bôo wu ba ibui yesu yasi poro - poro mpe ya nki enfie muimeme. mpe ya ndie: " we kosuo too we ku wabo ku mubu ye sila " me ya nzuu, mpe muli me mono, » ¹²Boya ba mifi : « nde akei kuiru " nde yaba firi : « me Nziami. ¹³Bo ya babiri muru we eki infa mui ela ba Phalisayi. ¹⁴Muli eki tsu liowu mu ina esi yesu esi toro mumui mpe ya efu nde miu. ¹⁵Ba Phalisayi ba mu infu mundo bo kubaso mutini ba mubo nde ba muso mutini ba mukuara, nde ya bafiri : « nde esi poro- poro muimiu me ya ngue be mpe muli me ya muene. ¹⁶Ba farisien baba ke ya bayu mudie : « mburu sowu efi kala Nziami we ndobu nde oluonewe tshulu wumu » muli babake balie ! « nki mutini muru enga mambi satibinga ? » babuka iviu we munkara boo. ¹⁷bo yaba yi beyi olie mbalu ya yinkimi. « nzi lie iki mundo nde ndobu nde ya amio mu bô yaba firi ; « aki ntumu e Nziami » ¹⁸Muli boyabame okiyu ebu nde eki efamui mpe muli nde mono muli boya ba bu ala ba tara nde. ¹⁹Boya fi ala ba tara boo « bosuwu eki ebimiki mana biene » bama buiri ebini muimusa ? « kimutini muli nde eyu mumone » ²⁰Batara nde yabu bafiri : « buili yabe eki muana biu mpe biu limubui infa miu. ²¹Bui layabi we mutine amono nde mpe yu muru efu lifu nde ngako nde eki mukuru salie mamaso muma tei nde. ²²Ba tara nde balie mamana ndobu bo ba ibabara buomo baba juifs ndoki ba juifs eki balie baba itso mu nzo Nziami ndeso weikiyu ebu yesu a ekei christo. ²³Musa esokini, batara nde ba ifiri: « nde ngako a mukuru lifu nde ngako » ²⁴Furu yababui mbala yuee olaboso weki infa mui mpe yaba mulie : « tuono ela Nziami ndobu bui yaliyabi muli ebu bosuwunu eki mburo mando mamabui. ²⁵Muli nde yaba firi: « nde akei mburu mando mabi nsa wemandoma buiwe buiwe, me e Nziami we mi ngiabi ndo mo : « yeki me ifa mui muli memone. ²⁶Muli bo yaba mulie : « iki nde musu mpe kimutinio nde efii miu. ²⁷Nde yaba firi mpe yabalie : « mekililiememaso muli biene likuini we okiu » nki mutini biene likuini ebumindie furu ? « biene likuiri mpe liyuba bantsu. ²⁸Bo yaba mutini mpe ya balie nze kei ntsu ende : biu lika be ntsu ba Moise. ²⁹Biu liyabi ye ebu Nziami alie ala Moise ndo ebu wuru biliyabi we ku afinde. ³⁰Bôo yaba firi yaba lie " me imuene ndo mutini mubo mu ndoku biene liyabuwe kafinde " mpe mubo nde yasii mui. ³¹Bu liyabi ebu Nziami eyu we bisama bibara binga mando mamabi " muli nde eyu bisama biba ba ekunu nde mpe babaso mutini ekunu nde. ³²Bayabe mukili, bu lemani yuwe ebu ba liemi muru mumo efu nui me mburu ba buiri mui mefa. ³³Kiri mburu esawu eki kawe Nziami we, nde eka sawe eto nsa ilo imo. ³⁴Nde yaba firi: " biene baso bue balibui mukari mande mabi, muli nze, nze sakuio lisuo ela bui ? " mpe bo yobu mutsoo mu nzo Nziami. ³⁵Yesu boya ebu boki bomu bamutsoo munzô Nziami, nde yaku mumuene ya mulie : " ki nze ela muana Nziami. " ³⁶Nde ya firi : " nde ekina ndobu mekiyu nde, mfumu Nziami ? ". ³⁷Yesu ya mulie : " nze mumuni ndobu nde wimu ilie mutoo itsu. ³⁸Boo ya mulie; " mfumu, meki yayumu sama nde. ³⁹Muli yesu ya mulie " ndo otiri mando masomana mey mukiri ndobu ba ebu emanowe ba mone mpe ba momo bayu bifamui. " ⁴⁰Ba farisien boba eki ya nde, buba yu mando masomana, yababu mulie: " bui mpe liki binfa mui ? " ⁴¹Yesu yaba firi : " kiri biene lekifamui biene lekasa mamambi kasi muli biene lilie: bu eka likuyu » muli mabu mabiene maka ma impeini.

10

¹Mu ibini, mu ibini, me ya libi, we somo munzo bi me, nde asome ka mu ifui nde asome mu kani ma mabue wz, ku mubi mpe to we dudu bara. ²Muli we some mukara mu nuambe enzo ake muru we yema e koke bumame. ³A la ndex we tita bime me nde mufu ifui ba yu ndo nde. Nde wu ba tata, ya yu mubiu ndo eb_u bumeme be yu ndo nde, ndo kuobu bimeno nde ebu bôo bi muiyabi, nde aba bibiu mu kumu ma bo mpe nde ya batui. ⁴Mu ma etui nde bi beso buende, no yu mu

buru a kara bio mpe bi meme, be ya muluono ndobu bio ba yiabi ndo ewu bakeke.⁵ Anzia ngeo bo ba mama, ndobu bo ba yiabi we eso bio bikeke we a kuakua ndobu bo yiabi ndo munzie muru eso wunu a ke ka muru bayiabi bawe.⁶ Yesu ya a la lilie mu makumu, muli bo ba yiabi ma a lilie nde.⁷ Muli Yesu ya lie furu, "Mu ibni, me ibini me ya lilie me nke ifui onzo bimeme."⁸ Bo ba baso bayi anku eme bake bibi mpe ba ba du bara, a kiana bi meme be yu we wa ndo eba.⁹ Me nke ifui, we ya some munze omo nde a boo mawma, nde aso somo mpe a tuitui, mpe nde ya mamono nsio bimeme.¹⁰ Mibi aya ndo aybiu, adu mpe ya onsumu me, eyi kuobu bi meme be me bibo mawma, mpe bi buru biyu yana mpe bika tse o buru.¹¹ Me ke muru mubue ekeke bi meme, we koke bime me yana nde wu mubue, awawa mutsini nde a la bumeme be nde.¹² Wu batuimi ebu bumeme a bi bowe, nde ayi aka nde a bibiu biu bango, nde yeo bumeme mpe nde ngo, bari, bango ya yi biri bameme mpe ya binsiamu.¹³ Nde ya bari, ndobu, we ebuluo bime a tata ya nde batuimi tutumu nde ayuyu onde ngobe bimene.¹⁴ Me kue muru eyana ekeke bumeme, ma yiabi kuobu bike bie me mpe bio bi ngibi kuonu me yiabi bume liko bue me mpe buo binguabi.¹⁵ Tara ngiabi, mpe me ngiabi tara, mpe me wama wama ala bimeme mpe me ewiwi ndo bimeme be me.¹⁶ Me ke enibibi kimi bumeme bie bu bike nka mu kari ikao we, me ya bisua bio, bio mpe be ebu busome mukara i koo esoki yuyu ndo me, akiana biobuso ebu bisome mu iko esokini. Akiana mesa mfu ebu me ya busio mo, bio mpe, mpe bio biyu ndome. Muli ika ibui imo mpe we ya bataa mumo.¹⁷ Me ya ngui munsuini, ndobu ma ya furu mpe mundobu tara ankuru.¹⁸ Me nganka ya nguingui, me muwi me nginko muwu we bu sa yuwu nde we. Me eni Mfumu buwa meni bonfumu bowu me nke eni bo nfumu bu owa, me ene bo nfumu bo okumu, nde tara me engui.¹⁹ A kiana boyeno ya boyi mbala ala ba yuda mundo mando maso mania.²⁰ Bara tse mukara bo balie: Nde ake ni mu mfu, nnde munsui a ke kayana ndoki biene le yuyi ebu munsui edumu mundoki biene li yuyu mabibi nde?"²¹ Ba bake ba lilie: "Makeke a lilie nde mali funu eke ma efufunu muru kée ya munfu we. lilie nde munfu, munfu si fii miu me muru enfi muru we bu mono we miu?"²² Muna ina eyito itama kie dedila ku yo nzabin.²³ Muli mu muli Hiver mpe Yesu eburu mu nzo Nziami.²⁴ A kiana ba Juif ya bamosi a kari mpe ya ba mulie: Mu nki ina nze eyeo? Ya bu nze Kristo. lilie a la biu.²⁵ Yesu ya ba firi "Me yali lie, me biene le kiu kiwe, mu bisia kiri tara me ya bi nkikiri me ndoku lesa bilimi be me."²⁶ Mpe a kiana biene le nkui we mu ndobu biene like ka meme me we.²⁷ Bi meme be me ya bayu ndo me; me biyabi mpe bio ya nduono.²⁸ Me ya bawi mawma ma li impini, bo esa badumu we, mpe muru mumo we bu sa ba ku mi omiao me ndewe.²⁹ Tara me, ake wu munene oburu bara wengui babaso, mpe muru mumo we ekiao nde we omiao ebu base ba kumi a la me tara me.³⁰ Tra mpe yame, biu like muru mumo."³¹ Juif ya batoe ma kuono mbala nkimi ku ba mubiri.³² Yesu ya ba firi: "Me lisue tse a la biene, ma mando ma mabue tse tara me. Mukara biene likui masi ni lidu? mbine."³³ Juif yaba firi "Muka mundo bisia bui le mu duiudui ndo mando mabr asiwe mando mame manfu bibue asia nde ebu bui le mudu, mundo ndombu nze muru mu, esasa anka Nziami."³⁴ Yesu ya ba firi: bakomi we mu miki me biene me ya ndi endie biene like ba Nziami.³⁵ Yabu ba mu biu biu Nzimi bituo, ma ndo nde a biu banziame, ma bibi mu mando ma Nziami mpe makome esa manfawe mabe.³⁶ Biene likuini lalie nki a la me, we bu ki motini biene lilie a la me tara ya miwi mpe ya niamu nsia mukiri ndeso.³⁷ Kiri ebu mekiri we mando ma tara me biene ma le kui we.³⁸ Mu mutini eso ya bu biene likui kuni mpe mutini eso winu me kiri kiri, nsa biene likui kiu we a la me, me likui mu mando ekiri me lif akiana biene liyaba mpe limono ebu tara ake ya me.³⁹ Nde furu ya yilu mbala ye nkimi mpe ya lie bo yaba miu mbala ye Nziami ku ba mosimi nde ya kiao omiao mabo.⁴⁰ Yesu ya wini mbali yinkimi onzia jourdain kumbu ye abio buero jean, mpe nde ya asia kunu.⁴¹ Ba nfumu ba bayi a la nde mpe ba mulie "Bra tsee ya bayi a la nde mpe babie: Mpe mo maso alie Jean a la boo eso wu make ma ibini."⁴² Mpe, mukara mbu eso bara banse ba mu kui a la nde.

11

¹Eke eni bôo mumo, nkumu ende LAZARE, ake eni bubie, nde ake bobetanie, kubu ba bu Marie mpe Berth, bo baso bari ndo nde bi bakara.² LAZARE ake mwana ngua nde ebôo Marie, nde a wewe eke ya mananisi ma aki nde a la Mfumu, mpe we eko omi bie mi be nde munfu.³ Bana bangu ba bakara bue ya siu mpu a la yesa mpe bo ya balie: "Mfumu, taa we eku kunu eni bubie."⁴ Yseu, bua ayu ndo yini, ya lie "Ba biee boso boso bunu bo mobiri we ku limfu, a kiana mu mome bise benziame biu oburu, kuobu muwana aka ya bise o tuono tse"⁵ Yesu akuini tse a la Marthe, ya mwana nguande wu mukara mpe ya LAZARE.⁶ Yesu bu abu Lazare eni bubie yasia ya mansu mue ku bula akeke nde.⁷ Angia ko, nde yalie a la bansu bande nsue lifuru ku tjidée.⁸ Bansu bande ya bamu mulie a la nde "Mfumu ka tamu we ba yuda eke basao ku ba biri ma kuano mpe ye furu oko?"⁹ yesu ya la firi: "A kiana like ntôo kumi ya yue munsu le mui? Kirebie muru a luilui nsu le mui, nde a tawe kia, kuo bunde amono bise biburu nsu le mui."¹⁰ Muli kiri nde a luilui pibi, nde a tia kia kuobu mui nde we ya nde.¹¹ Muina a lie nde mando maso, angiaka nde ya yayiu: buini biu Lazare elee tûu lile menguini ku ewe e fumuwu.¹² Bansu ya ba mofiri: "Mfumu, ya bu nde ele tûu lilee nde awuwu."¹³ Yesu a lilie mu ndo limfu li Lazare, me bôo muli bo ba fifiri Lazare a le tûu.¹⁴ A kiana Yesu ya balie puli: "LAZARE enfi."¹⁵ Meke mu iso tse mundo ebienne, kuabu meke we mu ina esokini, kuobu muli biene le kui muli.¹⁶ Thomas, we bu ba mubiu Dytime, nde ya lie a la bansu bansu babake: "Bui baso lewe nzimo ya Yesu ku amfa nde ye Yasu."¹⁷ muna ina ito Yesu, ayi bo Lazare ba mudui nda eke yiabi yebu Lazare ake ku mampieme alui Matsa mana ya ba oliu nde.¹⁸ Betani bu la bu akuakua, mudu lile limanzi kuma matama yeto nze Yeruzalem.¹⁹ Ba yuda ba mfumu, ya bayi bu isuru mukôo a la Marthe ya Marie mundo mwana nguabo e bôo we mfi.²⁰ Muna ayu Marthe ebu Yesu eya, kuya bua na ya nde, muli Marie ake munzo.²¹ Marte yalie a la Yesu, Mfumu ya bu nze eke akia mwana nguama aka nfa.²² Muli me ngiabi momaso elila nze a la Nziane nde awiwa.²³ Yesu ya mulie: Mwana nguanze a bo mawama.²⁴ Marthe ya mulie: "Me yabi nde awuwu mu nde awuwu mutsu awu bara bobaso."²⁵ Yesu ya mufiri: me ke we wuru mpe we wa bara mwama.²⁶ Mpe ndeweso nke mu mawama mpe kiu a la me nde a bu nfawe nsa

nsu limo, likui ?²⁷ Bo ya ba mofiri : "ibini Mfumu, nze ko Kristo, mwana Nziami we ka yia mu mukiri.²⁸ Muina alie ofi, Nde ya bamua biu kuke Marie mwana ngua nde wu mukara nde ya mulie : "mfumu a ke akia nde a kuini a omono.²⁹ Marie, bu ayu nde mubo nde ya nsuibu kuakua mpe ya wini kuke Yesu.³⁰ Yesu akiana asome we mu buba kuobu nde onke mbala yeso a la Marthe ku a buana ya nde.³¹ Ba juif ba keke bayi mukara nzo bayi suiru mukôo Marie, mu ina ba muene ya ba nsuibu mpe ba bi ntini, ba ya muluono, kuobu bo ba fini nde awiwi ku pieme ku ba fu lü.³² Mari ya yayi anku Yesu, ya muene mpe ya ba fulo anku me mi mende mpe ya mulie. "Mfumu, ya bu nze eke akia, muana nguama aka nfa we.³³ Yesu bu amuene ebu eli, mpe ba Juif banke ya nde bu ba some mukara mkôo me bôo ya mibamu.³⁴ Nde ya balie : "Biene lidui yama ?" ba ya ba mofiri "Mfumu, ya mpe amono.³⁵ Yesu ya yu mu olü.³⁶ Akiana ba Juif ya ba mulie : "Lita mutini akuini o ke Lazare !" ³⁷ Ba bake ba lie : "Muru esowe efi miu mpe akeke infa miu, esa amukia a la muru esowe linfu.³⁸ Akiana Yesu ya ba yu ngebe, ya ba wini ku mpieme, eke nzo onsi mana, eke kuano ba fiu.³⁹ Akiana Yesu ya lie : "Likiao kuno !" Marthe mwana ngua mu kara e LAZARE we enfi mwana ngua nde, ya lie a la Yesu "Mfumu, mulibu nduru ende ensumu mpiri kubu ba ya nfi nde loboli mansu mana" ⁴⁰ Yesu ya lie a la nde : "Ya bu nze kui ma olie me nze emono likunu le Nziami. oyiaba bukuru bo me, nze emono we bise bi oluru be Nziami ?⁴¹ Akuana bo ya kiao kuano. Yesu ya sene miu ya liee. "Tara ya otuini kuobu nze engui ayo we.⁴² me ngiabi ke nze e ngiu mbala yeso a kiana me oli lie kuo bu ebui a bara ensi a kara nsi kuobu bo ba kiu ba mono mando etumi nze.⁴³ Mui ina alilie ma mana, nde ya ngemi okarangie "Lazare Atui !" ⁴⁴ We nfi ya yitu, mao me nde ya bitime nde badü missi, mpe bosu bande ba mu oli biko akiana Yesu ya balie : "Limufu misi mini mpe li muyo awe.⁴⁵ Ba Juif tse ya bayi a la Marie ya ba kiu a la Yesu bu ba muene masi nde;⁴⁶ Akiana ba bake ya firi a la Pharisiens ya ba fu balie me esi Yesu.⁴⁷ Akiana, Banga ba Nziami ba ba nine mpe ya ba Pharisiens ya ba biu ba fu nvunu mpe ya balie "Biu li le saki ? Muru esowu ekiri bimua tse.⁴⁸ Ya bu biu li muyo ebu ki limusi we, bara bo baso ba ya nsamu nzo Nziami enene mpe ya mo kiri ebiu.⁴⁹ Akiana, muru mumo ebu nkumu nde CAÏPHE nde a ke nga Enziame munene, munvu eso yini, nde ya lie "Biene yili ya biwe.⁵⁰ Akiana muru mumo mo nfi mundo bara bo baso, biene likuini oka obu mukiri nde so anfa mundo muru mumo.⁵¹ Akiana nde a lilie mamana ka mundo nde ngako we, kuobu nde ake nga nziami wu munene mu nvu esoyini nde eke lie Yesu anfa munde mukiri ndeso.⁵² Mpe ka munde mukiri ndeso, me mpe Yesu akiana Yesu eke fini ku anvu bana banziame ba bansiamu nsio nsini mu mukiri ndeso.⁵³ Mu mansu ma soma, boya ba yu mu yilu, kimu mutini ba mundu Yesu.⁵⁴ Mu isa esokini, Yesu abu lisuo a la ba Juif nde ya maru nde we mu bula bu mene bu ba bibiu Ephraïm buke ntama we ya munsio ebu bitiri be buru we. nde aka ya bantumu bande.⁵⁵ I lama ki ba Juif ya yu kuakua bara tse ba la ya wini Yeruzalem ndoku ba yilu mutini miki mi bula.⁵⁶ Bo ya bayu musao oke Yesu, mpe ndo ake mu nzo enzia ye nene. Bôo ya bayu mu ubi ibo ibo : <> ⁵⁷ Mpe ba kuru banzo enziampe ya ba Pharisiens kiro bu muru mumo yabi ku mbu ke Yesu, ayia a ya lilie biu liwe li fumukwara.

12

¹ Ma nsu masomu ma ilama, yesu yayi ku BETANI, ku ke Lazare wu awiu nde mu linfu. ² Ako nde ya ba muwi bilo biudia, Marthe ewe wiwe bara bilo, mpe Lazare ake mukara boo mukaro, mesa ya Yesu. ³ Akuabo tse, ya mu ku mutime be nde mpe ya kome mu mukome mumfu nde, munzo mpiri manansu ya lui tse. ⁴ Yda Scariote, mumo wu bansu, nde we tio a la Yesu, ya lie. ⁵ Mundo kinze metio mamanisi mu kamu turu ye ngoe mpe ya nzimi eso a la bara baba wene ya libo ? ⁶ Nde alilie mamana kuobu nde ake ayilu a la bara bu libo lowe. Kuobu bo bake bibi nde stete bû EKENZİ ndo mpe abiré. ⁷ Yesu ya lie : "Nde yayu pü, nde ya si tii munsu eyu nzo basa mpieme ende. ⁸ Bnakoro biene li bowe nsu loleso mulieme, biene le bowe nsu loleso. ⁹ Akiana ibui kimene ki ba Juif ya batuii Yesu a ke a kiana, mpe bo ya bayi, eke kuobu ka mundo e Yesu we, muli kuobu bamono Lazare wa wiu Yesu mulinfu. ¹⁰ Bakuru banga bangiamu bo baso bo eke bandü kuobu bamono, kuobu ba kuiu oelu LAZARE. ¹¹ Akiana, mundo nde ba ebui ba ki ba Juif ba Juif ba yiabi mundo e Yesu. ¹² Bu bu kie onzi, embui ebara kuine ya bayi ku sisia mando, bo bu ba yu Yesu a yia kuru Yresalem. ¹³ Bôo ya bansue ndio maba mpe ya ba yitu oyo ndo ku ba buana ya nde ba ta bisiomo bi "OZANA ! ya ba li mawama we bu ayi mo kumu e Mfumu mukuru munene we Israël. ¹⁴ Yesu ya muene mwana mpuru, mpe ya liri ongia mwana mpurui nde : ¹⁵ Ye bara nze we mwana mukara e sion, ta, Mfumu munune aya, esiri angia mpuru we mukio. ¹⁶ Bnatumu ba nde baba yiabi we ndo mo atere, mu ma ebu Yesu ya yuri lokumu, bo ya bayi ba yifumu, bilo beso ba komo mukara mi kana mpe ya ma kuiu. ¹⁷ Muli bu, ebue ebara ike ya Yesu mu ina abiu nde Lazare ku otu mukara dunu le pume, ya wi nde we mfi ndo asuo bi limi a la ba ba ke. ¹⁸ Mando e ndo eso yini e bara batui ku ba yi ba buana. ¹⁹ Ba Pharisiens balie ibo, lita biene ilo imo ebu si likiri kiowe, bara ba baso yu mu oluno okende. ²⁰ Mukara bara bo baso ba yi elama bo baso eke ba bake ba Grec, ndo ku dia ilama. ²¹ Ba ba ke ya bawini ku ba Philippe ku ba ke ku basaida akua Galilée, mpe nde ya bafui nde ya balie, "Biane, biu likuini Mfumu e biu. ²² Philippe ya wini mpe ya fumu ya Andre; Andre ya wini Philippe mpe ya balie a la Yesu. ²³ Yesu ya ba firi mpe ya balie <²⁴ Mu ibini, me ya lilie, ya bu biee masia lowe mukara mana mpe libie lini le nfunfa, kuobu le like libie limo, akiana ya bu linfi, lo leburu we bie ye nfunu. ²⁵ We bu kuini mawama nde a bu bôo mpe we bu mamawa ma nde akui kuini we mukara mukiri nde alue mawama ma impini. ²⁶ We ngua nde aya ndu nduono, akiana ku nke me, ukunu ku eka ba sasa ya me, ya bu lingui, tara ame angungua. ²⁷ Muko ume ebamu, mulibu me si dieni ? e lie nki ? <²⁸ Tara biso bika mukumu enze >> Ndo ya mutu ku ya mpe elie. << Manku mabiu, me ya ma bueno, mpe ma buebueno mba la nkimi. ²⁹ Muli ebui ike a kua akua eke bayu mpe ba lie kikini eke ipara, ba bake balie ntumu e Nziami ebibi.>> ³⁰ Yesu ya firi mpe ya balie : Akiana ndo esoyini ka mundo ndo eme mpe mundo ebienne. ³¹ Mulibu osoma ku mukiri ndeso : Muki, bana ba ba nfumu ba mukirir ba ba nsusua. ³² Mpe me, mu ina emaru mumana, me ba koko bara bo baso baya kua lame. ³³ Nde alilie ma mana masue mu makani ku anfa nde. ³⁴ Ibui ya kimo firi <³⁵ Akiana Yesu ya lie : <³⁶ Mu ina liko biene ya mui, likiu a la mui ndo kuo bu biene

le yu bana ba mui, Yesu a lilie mando masomana mpe akiana nde eke ediami ntama ya bôo.³⁷Yabu Yesu nde eke basu bilime anku eboo, bo bakiu we ku kende.³⁸Akiana munguo prophète Esai ya ma kuiu, mutini a lie nde : Mfumu, nze ya kiu mondo ma biu ? kuobu kuo e nfumu ya mayi ma inga.³⁹Mu mutini mando maso bo bakiu we a la Isaie : ⁴⁰Nde miu nde me nfi mpe ake ya ngebe ku mukôo ende. Mu mbale esoye nde amara mu miu nde ngako mpe bo ya bayi, mpe me mu bu bu.⁴¹Esaie a li lie besobi, kuo bu nde eke muene bise bi oluru, bi Yesu mpe nde eke mulie.⁴²Mundo eki nsa ba nfumu banfunu ya ba kui mando a la Yesu; muli mundo ba Pharisieus, la ba mukui we nsa ansi basao nzi ku bamunsa nzo enziame ebo yo nene.⁴³Bâa ba kuikini bize bioluru bi fufa a la bara oluru bise bibi fufa a la Nziami.⁴⁴Yesu ya ngemi mpe ya lie : <⁴⁵Mpe we mono amono we tumu me.⁴⁶Me yû anka mui mukara mukiri kuobu ndeso we kue me nde asia we ku pibi.⁴⁷Muru ndeso eyu mando mame ebu nde kiri muru mu mo eyu ndo mando ma me mulinde ama lui luewe, nde asama we a la me; kuobu me ye, ka kuobo meyi ka kunsiri mando mo me mukiri, ndo ku mukiri, miliku ba bo mawama.⁴⁸We etibi me, mpe we ba akuwe mando ma me mpe nde asisama, ma mana make ma luo mame ndindie ndindie mpe nde asisama mpe nde asma mu tsu lento.⁴⁹Kuobu me bibi ka bu nkuini me we muna eke tara me etuimi; nde we engui nze ebi me mpe mutini mubu me kuini mbi na we siame mu.⁵⁰Me yiabi we kiu ma mu tui tuimi nde abo mawama ma impini; muli mando lilie, me lilie mutini etuimi tara a la la me.

13 ¹Muli nkûu ilama e paska, kuobu Yesu kiyiabi ebu ntôo e nde ya ibeno nde ya asiu wi (mukiri) wu, nde kwawe a la e maru tara, ya likuru likendelo ndo bo mama iki mu mukili nde a aba - a kiani tie kunto.²Muli mufu asi mu muko e judas iscariot muana simon, ndo e tio Yesu.³Yesu eki yiabi ebu tara ndo ekwi biklo bi beso mu mio me nde mpe nde afi ula Nziami mi mpe afufuru alnde Nziami.⁴Nde ya tsiri ya bôo udia mpe ya kio ikuru nde engie bie a buari nde mpe yawe ilo kisali ya idii a lande.⁵Nde ya si furu madia muka tini mpe ya bee usua bitime bie ba nsu mpe ku ba kuomo furu mu iko enku ulu nde.⁶Nde ya yi ula simon Pierre, pierre ya mulie, <⁷Yesu ya mufiri, <⁸Pierre ya mulie : <> Yesu ya mufiri : Yobu me suo we biteme bi-nze, nzi eboywe ilo imo a la me.>> ⁹Simo Pierre ya muli : <¹⁰Yesu ya mufiri, <¹¹Yesu ekiyiabi a mititio mundo mubo nde ba lilie : <¹²Muma isisio ya Yesu bitimi bilo, mpe ya wele biko bi nde mpe ya nsiu furu, nde ya balie : <¹³Biene li mbimbiu Mfumu mpe wu elu luo.¹⁴yoo bu me yulu luo mpe mfumu we lisio mü me biene, biene mpe liyasuo ibiene ibiene mumo ya wu muke.¹⁵Kuobu me kilisue mutini ebu biene mpe lisa mutini isime a la biene.¹⁶Ibini ibini, me ya lilie, muru isali esa eluru we a la Mfumu ende, isuewe ebu kari nze tu lui muru nze ya yu mukuru ende.¹⁷Yoo bu biene liyiabi mando mama, biene lika emibilo sée.¹⁸Me indindie kando biene baso we, ndobu mi nziabi ba impuene me.¹⁹Meya lie ima a la biene nku makoki sama ndo ebu biene liû eba eni nde.²⁰Ibini, ibini, me ya lilie, we yo a la me eyo mpe we tu mu a la me we yo me ayo mpe we tuimi a la me.²¹Mu ina elie Yesu mamana, nde aku itsui ki munsuo nde ya yu mulie mpe ya bei mando (Ma mabue) osi kou bara.²²Mu limi mu ibini, me ya lie, mumo ebienne a intio.²³Ekei anzia iku raku, bantsû babo ilei anza ntow Eyesu wu mu kuini tsée.²⁴Simon Pierre ya yu mu obei mu ifini mu ma tsi ma bantsû mpe ya lie lilie biu yesu a ebei mundo na.²⁵Ntsû nde ya kulâa munto e Yesu mpe ya mufii, mfumu ma wu wumu ?²⁶Ngue Yesu bafin, mubo we ela me itsui ki mubiri. Ya tsuibi mubini ya wi a la Yuda, mwana we eboo simon Escariote.²⁷Ongue mubiri, mufiri ya asueme munkora nde. Yesu ya mulie ya ngue, yi ni nze osa, sa muli.²⁸Muru mumo we anzia mesa we eyiabi ntime elie Yesu mamane.²⁹babake ba ifini ebu ndo ibu yuda nde ebuie, Nziami e libunu, Yesu a mulie, su mu bilo liku biene obio mpio ndo ilamu, babake bafini labo wa ndo mu, ilo a la bara baba kü.³⁰Anza ngue a wei mubini, yuda ya tuii mbala mo, eku mpino.³¹Ina ibu yada ya tuii ye ya lie muli muana a mu bu, ya ba mutuene, mpe Nziami ba tuene ndo ende.³²Nziami mutu ono a la nde ngako mpe mutuono muli.³³Bana ba mpio, me biku ya biene muntoon nsu. Biene le nso, mpe mutini ebienne a la ba Juif "Nto eweme biene likou we aya, muli me ya lilie yuyini mpe.³⁴Me ya, liwi muku muya nu we ebu biene liya ekunu ebienne.³⁵Mundo yiyini bara ba yiabu ebu biene liku ba ntsû ba me, ya bu biene liku a nikuini wu ene ibiene.³⁶Simon Pierre ya mulie <³⁷Pierre ya mulie : <³⁸Yesu ya lié : <>

14 ¹Ndo-ebu mukôu me biene mi kabe biene, likeû a la Nziami; likei a la me mpe.²Mu nzô trame, mambôu tsée; yabu ekû ka mubowe, meka li liée we a la biene.³Ya ebu minkuini oyilu mbôo ndo ebienne, me yâ liuri wu mu ndo ebu akôo ku nke me, biene mpe bika ya me.⁴Biene liyiabi nzâ ku inguine me.⁵Thomas a lie a la Yesu, <> ⁶Yesu ya muliée, <⁷Ya bu biene ki linziabi a la me, biene mpe li muyiala a la trame kobunu, bâa muli biene limu yiabi mpe biene limunue ne.⁸Philipu ya mufie; <> ⁹Yesu ya mufii me ekei ya biene bansa ntama mpe biene lisi Nziami ntôo ye so furu, philippu ? Nde so wu muene me ya muene tara; nki mutini nze enfûu furu <> ?¹⁰Biene liyiabi we ebu minkei ya tara, tara mpe akei ya me ? Mando ma lilie me mafi ka a la me we mutime eso ma fia a la we tumi me; ku-obu, nde tara ka yame wu ishâa bisha biende.¹¹Linkui a la me, ebu me nkei ya tara, mpe tara akei ya me; mpe furu linkeu a la me mu mando ma me mamabue.¹²Mu ibini, mu ibini, me ya lilié, we ebu eke inkeu a la me, bisha intsa me, asa mutuini wunu mpe mutuni mumo bisha bi binene ndo ebu me ya nguini a la tara.¹³Bi beso le lâa biene munkumu eme, me esa yiyimi ku obu tara ba bo tuono munkumu e mwana nde.¹⁴Kiri ebu biene lilie ki eso munku mu eme, me biwawa.¹⁵Ya bu biene linkuini, biene likei mando ma litumi me.¹⁶Mesamu a la tara, nde mpe oli yuo muru mukiri nga itsui, ku abu nde a ka impeini ya biene.¹⁷Itsui ki ibini. Bara ba mukiri ba abu bayiabu Nziami sa bawu we itsui Nziami ndo ebu bôoba mu muene we mpe ba muyiabi we. Muli biene, biene li muyiabi, ndo ebu aseu ya biene, mpe nde a ika ya biene.¹⁸Me lisiwu biene buyu ba mo; me yiya ofuru a la biene.¹⁹Muntôon entsu yi, bara bamu kiriba abu bayiabi we Nziami ba mono we a la mu tû lifû, mili biene le momono a la me. Ndo enki meka mu mawamu.²⁰Mutsû lesu biene leyiabu ndo obu me nkei ya tara me, mpe ndo obu biene likei ya me, mpe ndo obu menkei ya biene.²¹Nde eso wekei ya mando molitu mi mpe kuana mo, nde owunu inkuini; mpe nde winkuini mu trame mpe amuku, mpe me mukunu mpe me yafunu a la nde.>> ²²Yuda (ka we ekei ISCARIOT we)

ya lie a la Yesu, <²³Yesu ya mufiri mpe ya milie : <²⁴We ebu enkunu we aluiwe matuime. mando maso mali yu biene make ka ma mewe muli mo makei matara we ntumi.²⁵Me lilie mando masumana a la biene, ya nkei me ebu ya biene.²⁶Muli, we ya lisuo nzei, itsui e Nziami, ndo bu tara a yuo munkumu eme biene yalisuo bibôo bibeso mpe biene liya bayubu pia momaso malilie me.²⁷Mulisiu mu vei, me ya liwi vei eme, meliwi ka buba liwa bara bamu kiri we. Ndo enki mikoû me biene mi ka bée, mpe li kakâa ya buomo.²⁸Biene keliyu mutini lilie me, me ya inguini, mpe me ya furu a la biene. Kiri biene linkuimi, biene liwe lika mu isu ndo enki me ya nguini a la tara ndo bu tara luiri bunene a la me.²⁹Muli me ya lilie nku eya eto mando masu mana a la me ndobu, kini muli mayi to ndo ndo ki biene likeû.³⁰Me ebu lilu we mando tsée ku obu muku we mukili wu ya ayi. Ilo imo ansa we.³¹Ndo bu mo mamaso ma sala ma ndobu bara ba mukili ba yiabu ke me ka mukunu tara, mpe me esa mutini nde antumi. Litsûru, limaru akia.

15 ¹<²Nde akikio limpio lilesa le munu buburu mbiye mpe nde ayiyilu, muntini ma mpio momaso ma buburu mabie, ebu miburu mambiye tsée.³Kuobu biene liki yana mundoe mando esuna lilie me.⁴lika mu me mpe me eka mu biene . Mpi limpio lobaso le munu buburu mbi munde ngaka kuobu lesia we munkara vigne, mubo biene wa lehuri we mbiee kiri biene like we yana ya me.⁵Me ki vigne, biene like mampio. We ebu aki mu me mpe me ekamu nde, oburu mambiee tsée, kuobu kiri me ndewe biene kilesa we.⁶Kiri ebu wunu aki we mume, ba mutibi anka limio le wumu mbali mo; bara ni batoke limpio mpe ni batebi ku mbâa mpe ya lidiu.⁷Kiri biene liki mu me mpe maluo ma me mu biene, pila momaso likiuni biene mpe ba li wuwa.⁸Mutini eso wunu webu tara me aka ya bise bio buru, ndoki biene liburu mambiee tsée mpe biene liyu ba ntsu ba me.⁹Mutini enkuini tara, me mpe eki likunu a la biene; lika mulikunu le me.¹⁰Kiri biene linami miki me me, biene lika mu mulikunu leme mutini e luilue miki me tara me mpe menka munkara likunu le nde.¹¹Me kiliwi a la biene bilo ndo ebu ise e me ika ya biene mpe ise kikeya biene ika ya me muoloru.¹²Lita miki me me, biene likunu ba mbuni mpe ya babake mutini mume elikuku.¹³Yi iluri likunu lili nene mu owa nduru enze a la ba mbuni ba nze.¹⁴Biene leki ba mbuni ba me kiri biene likiri mando litumu me.¹⁵Me ebuli bewu we ba ntumu, ndoki bara ba itsia ba yiabi we ma ekikiri mtumu ebo. Me elibi biu ba mbuni ba me, ndobu me kilisue momaso eyu me a la tara me.¹⁶Ka biene we le mpone, muli me ele pone a la biene mpe me elipuene kuabu biene liburu mbiee eyana, mpe mambiee ma biene mala mamana masue ni kio eso lela biene a la tara mu nkumu eme, ali wuwa.¹⁷Me elitumi mando maso ma kuobu biene likunu mumo ya ba baki.¹⁸Kiri bara ba mukiri ba mukiri li siwui, liyaba bawi me ta tere bayiwu bo a la biene.¹⁹Kiri biene leki mu mukiri, mukiri ali kunu mpi nde; ndoki biene like ka mu mukiri we mpe ndo ebu me elipome ku nzii e mukiri, mundo isa esokini mukiri a lisi liwiwu.²⁰Li mafunu o biene mando maso elilie me : <> kiri me eki ba mueno mpari, biene mpe bali mueno mpari ; kiri ba buie maluo ma me, bo mpe ba balui luiée ma biene.²¹Bo basa a la biene bilo bio beso kuobu bo ba yiabi we, we entumi a la me.²²Kiri me eyi ba liee we, bo baka, sa masumu we, mpe muli bo ba yabi we oyû ngebe ndo masumu mabo.²³We eyûu a la me, ayûu mpe tara me.²⁴Kiri me esali we ma mbwe a la bo muru mukimi asa we, bo bakunu we malumu; mpe muli bobaso eki ba mueno mpe bo ya ba tuini mpe ya tara me.²⁵Bibi biluru ndoki ma bakome ma kûu mutini ba kome mu mikii mebo : <>²⁶Kuobu bu eye we ayia suiru miene miko (weso emone me oki tara isue itsui ki ibini eya a la tara ku aliema ibini mundo me.²⁷Biene mpe lilie mambwe ma ibini mundo me kuobu biene lekiki ya me ba ya tere.

16 ¹Me ya lie mando ma soma a la biene ndobu lika biene makia.²Nde ya asi a la biene ku nzei enzô Nziami ye nene ndoki ntôo ya ikui ndoki we kunu litu te biene aliu nde akikiri mando ma mabue okei Nziami.³Bakiri mando maso mana ndobu bo ba muya bi we Nziami tara mpe ya me.⁴Me ki lililie mando maso mana ntôo ya libeno mundo eburu bilo beso, biene wa lifini, mu mamano na elilie me. Me lilie we mando maru mana ya tere kuobu meki ya biene.⁵Me ya nguini a la we e ntumi, mpe ndo ebu muru mumo makara biene ya ntili. <>⁶Ndo ebu me eki lilie mando masoma na miko me biene melui ya ngebe.⁷Mubunu, me yali elie ibini a la biene ike yana mundo biene meya inguini; ndo ebu, kiri me nzuini we, we esusuru bara miko aya we a la biene muli kiri me nzuini, me emu tutumu a la biene.⁸Ina baya bôo, we esuru bara mikô amu muli mu mukidi mando madimu nde mundo masumu we esi shami mando.⁹Mundo masumu, ndonki bo ba kikiu we.¹⁰Mundo matu ma otsiri mando, ndobu me yewe a la tara, mpe biene libumo no we.¹¹Mpe mate osama, ndo ebu mwana mtumu wemu mukiri eso wu aki esuna sama.¹²Meki ani mando tsée e lie a la biene, muli biene luke we oyiaba momaso muli.¹³Mumuli, kiri nde, itsû ki ibini e yiya, nde alisuo a la biene mu ma ibini, ndonki nde abi we mande ngako, muli ma a yuyu nde, nde alie mando maso, mpe nde a la biene asisuo ma maya.¹⁴Nde antu ntuono, a la me, muli bo ya ba kuwu bilo be me mpe biene liku suo-suo.¹⁵biobeso bike a la tara bike biene, ndobu, me elie ni itsû bilo bi bike a la me mpe biene bali lilie.¹⁶Mu ntôo nsûi, biene li bumu nowe mu ndama e ntôo turu, biene ya limuene.¹⁷Babake mu bansu ba nde eki babi ibo, <> mu ntôo nsûi turu mpe biene limu mono ", ndo ebu me ewe ala tara ?".¹⁸Bo balie ni, <> Biiu liyiyabi we ma abibili nde.¹⁹Yesu eta nde akiki aza aba furu mando ya ba lie <²⁰Ye ibini ibini, me ya lilie, biene li lili mpe biene tika ya ngembe muli bara ba mukili aka mu ise, biene lika ya nzebe, muli ngebe e biene ibamu mu ise.²¹Mukara mumo akike mungebe ndo ebu ina e nde ye oburu ya ikia mundo mpuru muli bu aburi mwana abu tunu we mu mpuru ayu nde mundo ise akike ya kio mu ntôo aburi.²²Biene mpe, biene mu ntôo ise ani kio, muli me eya litita a la biene, mpe miko me biene meka mu ise, mpe muru mumo ekio ise ebienne.²³Mu tsu leso, biene libutuu we, mu ibini ibini, me ya lili, kiri biene lela bilo bio mesa a la tara, nde aliwa biene mu nkumu e me.²⁴Ti mulie biene kile bio we munkumu eme; lila mpe libubo ndo nki ise ebienne ika yana.²⁵Me elilie mando masoala biene mu munua wuke ikui, muli ntôo yiya kiri me libili we biene mu munua eso muki me yelibili puili mu ndo tara.²⁶Mu matsu maso ma biene lmila mu nkumu eme mpe me elilie we

kuobu me ebueno tara ndo biene;²⁷Ndo ebu tara nde ngako likuini a la biene ndobu biene likuini me mpe ndobu biene eki lekiu ni meyi mu tara.²⁸Me eyi mu tara, mpe me eki eyi mu mukili, mbali inke turu me ye siu mukili mpe ye we oki tara.²⁹Ba nsu ya balie : <³⁰Muli biuu liyabi ni nze yabi mando momaso, mpe mabu nze nzamo we mpe wunuke ya mutii. Mundo kikini, biuu lekiu ni nze eyi mu Nziami".³¹Yesu ya batiri liyaba o biene muli ?³²Limata, ntôo ya iyi, ko buru, mpe ibini ya iyi mpe biene litsamu mura muru mu nzo e nde , mpe biene linzi nzio. Kuobu me nki kabu yu we ndo ebu aki ya me.³³Me eki lilie mando maso kiri mu me biene lika yana. Mu mukili biene like ani mando, muli lika ya nzo: me ebii mu mukili.

17¹Anguele Yesu ya balie mando, ya asini miu ku mpe yalie : "Tara ntôo ya iyi. Mutuono muna nze ndobu mpe muana a otuono.²Mubo mutini nze eki bawi bukuru mu nkara ba boo bobaso kuobu li muwa mawama ma impini a la bo baso ba emuwi nze.³Manke mawama ma impini kuobu bo eki bayabi, Nziami e mubue mpe nde we e mutumi, Yesu Kristu.⁴Ma mando engui nze makiri me mu nsi mawmam ma impini maka ya nze.⁵Muli bu, tara, me wa nzuele mambwe ma ekiki me amo a la nze ya nku ekiri nze mikili.⁶Me ikiri ku oyiaba kumu enze mubilo etiu nze mu mukili mpe ya bi enzui nze. bo bake mu nze; mpe nze eki nzui a la me mpe ya ba lue mando ma nze.⁷Mpe bo eki ba yiabi muli bio besio engui nze biti a la nze.⁸Mpe me ya bawii maluo maso engui nze. Bo eki babio mpe bo ya bakiu ni me eti a la nze, mpe bo nze e ntumi.⁹Me sisami ndobi engui nze, ko ndo mukili we. ndobu maki ela nze.¹⁰Bio besio bibike a la me, a la nze mpe ani kio, mpe me ani ise.¹¹Me buka ka mu mukili we, muli bo bake mu mukili. Nkobu me ngi ngi a la nze tara mubue, ba luemu nkume enze, nkume eso ye ngui nze ndobu bo baka mumo, yana anka nze mpe me, biuu leki mumo.¹²Ba ya ekike me ya bo, me eba lulue munkumu eso engui nze, me eki ebata mpe mu nkara bo we dimu we, kiri mwana e bôo edimu mundo ebu bisone ya bikuu.¹³Muli, me yanzi a la nze, muli me elie mando maso ma ba yeki me turu ya bo ndoki ise ebawi me ya ikiu.¹⁴Me kibawi luo, mpe bara ba mukili ba bawiru kuobu bo banki ka mu mukili we. Yana mpi me mpe ki kawo mukili we.¹⁵Me esisami kuobu nde akali kio mu mukili mali me ebakei a la ba basi liyu.¹⁶Yana kuobu me ki ka mu mukili we Bo mpe bake ka mumukili we.¹⁷Limukumu mu ibini, ndo ebu mando ma nde maki ibini.¹⁸Yana ndoki nze ya ntumi mu mukili. Me ya ba tuni mpe.¹⁹Me e mibworo me ngako ndobu bo mpe baka bab buero mu ibini.²⁰Me esisama kanando bowe muti mpe ndo bara bobaso ba tutunu me, mu oluru ma luo ma bo.²¹Mundoki baka bobaso mumo, yana mpi nze. Tara, nze ki mume, me mpe ki munze. Me sisami baka mpe ya biuu ndoki mukili a yaba ni nze ki ntumi.²²Me kibawi likunu leso engui nze baka buno yana mpi nze ya leke mumo.²³Me yobo mpe nze ya bo : Mondo ebu ba baka turu mumo : ndobu mukili ayaba ni ze ebumi, mpe nze ekaba kunu mu likunu limo ya lie kukunu nze me.²⁴Tara bieso engui nze, me kuini bika mpe akiana mpe meka ndobu baku omono likumu leso engui nze; ndobu nze engui ku esali nze mukili.²⁵Tara, mukili a oyiabiwe, muli me ki oyiabi oke nze, mpe ya ba bayabi ni nze e ntumi.²⁶Me kiasue oyiaba kumu e nze, mpe me esisa ebu turu muli bo ba yiaba likunu le nze a la me lika mpe mu bo, mpe me nka mubo.

18¹Kunze mamana, Yesu ya atiru kunto nkimi ku lama le Cédron ku ekike muka muma ebu nde eki esamo ya ba tumu ba nde.²Judas, wu ekuni omutio, liyiabi mpe mbuu e Yesu akumu mwana nde ya bantum ntô yo eso.³Muli Judas, ake ya ba mbuimbui mpe ba kuru ba etuni mukuru ebanga ba Nziami mpe ba pharisiens bayi kuko ya mbâa e pene pene mpe ya manta.⁴Muli Yesu, wu eyiabi momaso ma maluluri, ya tiere mpe ya ba batii : <⁵Bo ya mutiri : <> Yesu ya ba firi : <>. Judas we mutio ake mpe ya ba mbuimbui.⁶Nde ya ba firi : Ike me>>, bo ya bafiri ngue mpe ya ba lio mu mana.⁷Mpe nde ya batii oyanu : <> bo ya bafiri : <>.⁸Yesu ya ba firi : <⁹Mpe mama ya maluri ndobu mando maso maku. <>¹⁰Ndobu Simon Piele we ekike ya mbiele, ya ikio mpe ya aberi oki mukuru e banga Nziami mpe ya mustiri stû ibôo. Muru e isa wu babiu Malchus.¹¹Yesu ya lie a la Piele : <>¹²Ndobu ibui ki ba mbuimbui ya ba kuru ba bo mpe ya ba kuru ba ba Juifs ya ba kuari Yesu mpe ya ba mu kuri misii.¹³Bo ya ba mubiri oke Anna, wu ekike munzia Caïphe. Caïphe akike ntumu e ngâa mu vu eso wunu.¹⁴Mpe eki wu elidie oke ba Juifs nze eki eso kuebu muru mumo a fa mundo bara bo baso.¹⁵Simon Piele ya anami Yesu, aki ntumu e nde eboo mpe ntumu eso we aki muyabi mukuru ba ngaa ba nziami, mpe ya ba somo ya Yesu mu nkara mbûu e ntumu e ngâa e Nziami.¹⁶Muli Simon Piele aki ku nzi e iko. Ndobu ntsu we e yiabi ntumu e ngâa e Nziami ya tiu ndo owie a la mukara mu ekikû itiu e iko mpe we esiommo Piele.¹⁷Ndobu mukara etite itiu yalie oki Piele : <¹⁸Bara ba isali ya bakuru ba kike mikiri kuko; bo eki bavu mba e nkuni ndo ebu ekiki ani mudili mpe ya babe oworo. Piele akike mpe ya bo, mikiri aki eworo mpe mba turu.¹⁹Ntunu enza e Nziami efuu oki Yesu mui ma ndoma mateba ntsu ba nde ba asisue.²⁰Yesu ya ba firi : <²¹Ndoki emtimtii mando maso ma ? tûu aki ba bayiu ma elie me.>>²²Mu ina elie Yesu mubo, mukuru mumo eke akiana yamueri, mpe ya mulie : <²³Yesu ya ba firi : <>²⁴Hanna ya tumi ndobu Yesu bamu kuiri misii mu Caïphe mukuru e ba ngâa ba Nziami.²⁵Piele aki akiana e woro mba. Ya ba mufili : <> nde ya mue mpe ya lie : <>²⁶Mumo munkara ba ntsu ba nturu e bgâa e Nziami, wu ekike b iburi be babu ebu Piele eki wele tsû alie : <>²⁷Piele ya tuini mbali yi nkimi turu, mpe turu ntsu ya kiolo.²⁸Bo ya ba mubiri Yesu a la Caïphe ambali batsi tsiri mando, eki minkikia mu ipali. Bo ba sisome we bo bangabu yu ku mbali batsitsiri mando, mu ndoki aka turu mu masumu, mundo wa kiu odia Pâque.²⁹Ndobu Pilate ya tiu mpe ya batii : <³⁰Bo ya ba mutiri : <>³¹Pilate ya balie : <> Bo ya balie oki Pilate : <>³²Bo ya balie mama ku ebu mando ma Yesu maka ekio, kuobu nde eki esuo mutini elifu a faa nde.³³Ndobu Pilate ya asome turu a mbia o tsiri mituru, ya abiu Yesu mpe ya mutii : <³⁴Yesu ya afiri : <³⁵Pilate ya mufiri : <³⁶Yesu ya firi : <>³⁷Pilate ya mutii : <> Nde ya mufiri : <>³⁸Pilate ya mulie : <> Angue alie mamana, nde ya tiu mpeya lie oki ba Juifs : <³⁹Mubu nkoo bo biene me tiu muru mumo munzo empibi mundo e pâque. Muli, biene lekuini ni me liyio a nde mfumu e ba Juifs ?>>⁴⁰Bo ya bangami furu mpe ya balie : <> kuobu Barabbas aki muru mubi edudo bara.

19 ¹Muli, Pilate ya we a la Yesu mpe ya muberi mfimi. ²Ba mbui-mbui bo baso ya ba tui mpû ya nga mansiene ndo ebu kumu buaru mpû ye bumfumu. Ya basi yo mu mutsui e Yesu mpe ya ba mubuaru iko kimu déi eyiana. ³Ya bawini a la nde mpe ya balié, <> mpe ya ba muberi mu mion me bôo. ⁴Muli, Pilate ya tui mbala ya inki ma mpe ya lie a la bara, "Likâa, me ya yalitsuo mburu webu bie ne liyiabu ebu mimuine munkara nde nsa ndo imbi imo yo we munkara nde.>> ⁵Yesu ya tui, ebuari mpû ya mansiene mpe ya iko kimude eyiane. Muli Pilate ya balie : "Litâa bô eso ! ⁶Ina emuene bangâ banzieme mpe ya bakuru ba ba mbui-mbui bu ba muene Yesu, ya boyu mulie onkara mpe yaba bû ? limusa muekulusu, lisansa mu ekulusu Pilate ya balie, limuwu biene ba ngako limusa muku lusu. Ndô enki me imuene we ndo ebimbi ya asinde.>> ⁷Ba Juif ya firi a la Pilate, biû animukii mumo, mpe mu ota mukû eso, nde a ifa ndo ebu nde alie akei muana Nziami. ⁸Pilate buayou ma ba liebôo nde ya yû buomo. ⁹Mpe ya firu mbali yinkini mu mbôo batsiri mando mpe yalie a la Yesu, <> nze efi kuini ? Munkara ako, Yesu a munfiri we ikiâa. ¹⁰Mpe Pilate ya mufiri <> ¹¹Yesu ya mufiri, nze ebo wa nse bomfumu momu nkara me ba bawi me kungué, ndo ebu wu ngui me a la nze asha lisumu li oburu. ¹²Bu mufiri nde mu bôo, Pilate ya mini anka nde muyôo, muliba bo juifs ya bei mulie onkara ngié babei : yabu nze muyôo a la bôo eso wunu nze ekei ka mbuini we. Wu misi nde ngako mfumu, a ekumu ma esi cesard." ¹³Mu ina eyu Pilate mando masu mana, ya tsuâ Yesu ku nzei mpe ya asewa mbau ba itsini mando mbou eso ba buru pâvé, muli mu hebreux Gabbatha. ¹⁴Ekei mutsû ba yiu ilome e pasika ekei anku muntôon esamu. Pilate ya lie a la ba juifs, litâa, mfumu ebienne munene ? ¹⁵Balie onkana ngie : ntamu ande, ntame a nde, musa mu ekiabusu me mfumu ebienne munene ?" Bangâ ba nziami ya ba mufini : biu liyiabi mfumu munene Cesard." ¹⁶Ina ba wii Pilate, Yesu ku ba musa mueku lusu. ¹⁷Muli ya bawei Yesu, mpe ba wine yande kunze, ebini ekulusu nde ngako, ya mboû ba biu Crâme (Mafâ ma mutsu) mu munua ebu la bobo Hebreux bobei Golgotha. ¹⁸Nde ya ba musa muekulusu Yesu ambôeso mpe ya nde mpe ya babôo bule baba kimi, wumuke mulibeo wu muke mulibeo nde ankara nkara. ¹⁹Pilate mpe ya kome bitimi bimo ya asi angia ekulusu. Akuo eme kobo. Yesu we Nazareth, Yesu Mfumu wumunene wu ba Juifs. ²⁰Bara baso ba Juifs batôo bama kueme mana ndo enki mboû ba asi Yesu muekulusu ekei nkûa nkua bula bubu nene. Bilini ba kome mu Hebreux, mu latiu mpe mu Grek. ²¹Muli bangâ banziemi baba bolie a la Pilate : <> Menku Mfumu munene wu ba Juifs. ²²Pilate ya afin <> ²³Angua ngue ebu ba mbui-mbui ya ba fumusa mu eku lusu a la Yesu, ya bawe biko be Yesu ya bakabi makabo mana ndo obo, kaba limo mundo mbui-mbui mumo, mpe ya nzambala ende. Muli nza mbala ende ba tsuime we, batsui nde so ba ongie tiiku nsi : ²⁴Muli, bôo ya bayu obei ibo ibo : lika mukôo, lisâa mbimi lita mbio lita kane koâ we na ?" Mama momaso ba isi kuobu ma bakome mumu kana makoû osalama : " Bôo ya bakabi biko beme mu ibo-ibo, mpe ya bati mbio nzambala em.>> ²⁵Ba mbui-mbui ya bakiri mando maso. Ngua Yesu, mianu engua nde, Marie mukia e Clopas mpe Marie we Magalâa, bakara bo suba na batsuiri ankua ekulusu e Yesu. ²⁶Ima muene Yesu nguande me ya bantsû ba nde ba ekuini nde babokei a nkuande, nde ya alie a la ngua nde : Mukara, bâa mwana nze. ²⁷Muli yalié a la ntsû ende : <> Mu ina esuki ni ntsû ya mutsuia kunzô nde ngako. ²⁸Ongue emamana, Yesu, mundo ebu nde kiyiabi mando mamaso muli ya mofii, mutiin kuma kûu ma ba kome mukana, me ndié : <> ²⁹Mbuini mo ebiu ya vinaigre ekei basi ya ko; muli bôo yaba we ipa eshani ya basi mumbi ni ekei vinaigre ya bokueri mu tsui kimuti kilé mpe ya baseni ku ba musa ku munua ende. ³⁰Mu ina enui Yesu vinaigre ya lié : <> Ya suru mutsui ende mpe ya fii. ³¹Ekei bayilu mpe mofunu ebu nduru ende isia a nza eku lusu mutsû le wumu (Ndo ebu tsû liwumu ekei lilibue.) Ba jifs ya ba mula a la Pilateebu bitimi bibasi mu ekulusu ba bibôo, mpe mubôo nduru ebo batsunu mbâa. ³²Muli bambui bibui ya bayii mpe ya ba yi bôo mitemi me muru we tere mpe ya bitemi muru ewie babasi mukulu su ya Yesu Kristo. ³³Bu bayi tôo a la Yesu, bayi mubôo nde esuna fâa; muli bôo babueyo we bitemi be nde. ³⁴Mu mbala mo ko mbui-mbui mumo mvuti linzolo muli bôo mpe mumbale mo maki ya mayu motûu ya madia. ³⁵We muene mamana ya lie, mpe malie nde ma ibini. Nde yiabi ebu mabie nde mayi ibini nde ebu biene mpe likeû. ³⁶Mando masumano momaso masalama ndo enki ma bako me mukana make mubô ma ibini : <> ³⁷Bisuenne bibi kimi bilie : <> ³⁸Ongue mando masumana, Josefu wu bula bio Arimathei, ndo ebu nde akei ntsû e Yesu, muli mubilué ndo ebari buomo a la ba Jiifs, ya lei nza a la Pilate ku biri nduru e Yesu. Pilate ya muwi nzei a la nde. Joseph ya yi mpe ya biri nduru e Yesu. ³⁹Nicodème mpe ya yii, nde wu, itere tere nde ki wini mumpibi alie Yesu. Ekibiri mein ma mpiri, oku oka nkamu mu buburu. ⁴⁰Muli bô ya bawe nduru e Yesu mpe ya ba idi mu biko bibwe ya Aromate anka mutiini e tsumu ba Juifs ya ba mudi mutini we mubue nduru nde. ⁴¹Mubo ambôu ekei basi nde mu ekulusu ekei ni mbôu bakuni ndunda : mpe munkâ mbô eso bakuni ba ndunda ekei ni mbôu ba diû bara yebu abôu bamane diû we muru. ⁴²Ndo enki ekei bayilu ndo ba Juifs, mpe mboû ya ba diû ekei ankua, bôo ya ba fudiû Yesu.

20 ¹Tsû li tere le mposo, ina ekei ebu mpi ibi, ishi Marie we Magdala ya wimi ku dunu; ya muene obu nkunu ba si anza ndumue maru. ²Muli, nde ya bari ntini mpe ya wini a la Simon Pierre mpe a la wumuki ntumu we ekuimi Yesu. Mpe ya ba lie : <³Pierre mpe ntumu wumuke ya batuini mpe bawini ku dunu. ⁴Ba bare m ntini babaso buii iviu; ku obu ntumu wu muke ebari ntini kuakua ndo ebu Pierre mpe etwe muru etere ku du nu. ⁵Fumi mpe ya tei munkara dunu. Ya muene bikoo bo bawi mu mana, kasi nde a suemi we munkari. ⁶Simon Pierre ya yitô anza ngue e nde mpe ya sueme muduni lempieme. Ya muene biko bi bibasi mu mana. ⁷Mpe ya ipa ki ba musa mu mutsui nde. ipâ ekei ka mbomo we ya biko kasi ekuiri kio imo nde ngako ya mbôu nkimi. ⁸Muli, wumuke ntumu ya sueme furu. Webu kiri yito muru etere ku dunu; ya muene mpi ya kéu. ⁹Muli tû muntôon bo kei bodinu bisuene ndo ebu Yesu a iwu mu nkara bara bafii. ¹⁰Ba ntumu ya ba yi furu muru a mu munzo nde. ¹¹Ina eso, Marie ya fu tsuru ankua dunu e lie; mu ina a la nde, ya fumi mu tsui mpe ya yumu bao mudunu. ¹²Ya mwene ba ntumu buée ba Nziam ba buani liko bebie ba seû, mumo ku mu tsui mpe wu muke ku mue mboû ekei basi nduru Yesu. ¹³Bôo ya ba mulié : <> Nde ya ba firi <¹⁴Kiri nde ebei yiyini, nde a furu mpe amono Yesu mikiri

oko. Ku obu nde ayiubi we ebu ekei Yesu. ¹⁵Yesu ya mulié <> Nde afini ku ebu ekui we ekunu ba ndu nda, muli ndeya mulie : <¹⁶Yesu ya malilié : <> Nde ya bamu mpe ya mulié mu mumo Hebreux . <> sa ba koû lie <>. ¹⁷Yesu ya mulie : <> ¹⁸Marie de Magdala ya wini mpe ya lie a la bantsu ebu nde ekei mumwene Mfumu mpe akei mulie mando mana. ¹⁹Mu ina eibo nkunko mutsû leso, tsû le tere le mposo, ina eso bi fiû ku mboû ku ekei bantsûmu ekei ba kuiri mundo ba ibari ba Juifs. Yesu ya wini mpe ya tsuri mikiri ankara bôo mpe ya ba lié <> ²⁰Ina a liée nde yi yini, yaba sue mioan me nde mpe mbeo nde. Mpe mu ina ba ntsûmu ba muene Mfumu Yesu ya bayu. ²¹Yesu ya balié mbali yi kimbi : <> ²²Muli Yesu ya lié yiyini, ya féé munkara bôo mpe ya balié, <²³We ebu kei ayu ngebe mambi ma biene boo ndio mpe muyu ngebe mu mambi ma nde; mpe we kuara biene, ndi mpe bamu wu. ²⁴Yesu ya balié furu, "akiana veii a ka ya biene ! mutuini ebu tara ya ntum. Bu kobo, me ya litumi funu." ²⁵Mu ina ekui ebu Yesu ya lié yiyi, ya féé mupiyé munkara bôo mpe ya ba lié : <²⁶Angua matsû mpuomo funu, ba ntsû ba Yesu bakei munkuri, mpe Thomas akei ya bôo. Ina ekei ebu bifiû bie ekui, Yesu ya wini " a tsubu a nkara bôo mpe ya lié : Akiana vei a ka ya biene." ²⁷Mpe ya lié a la Thomas : <²⁸Thomas ya mufiri mpe ya mulié : <> ²⁹Yesu ya mulié: <> ³⁰Mpe Yesu ya shâa tsei bilimi bi bike ya miu miba ntsû ba nde, bilimi biebu ba komewe munkara mukane esu wu. ³¹Muli mando maso bakome ku obu biene likoû okei mubo Yesu akei Kristo, mwana Nziami, mpe mu keû bu kono, biene lebôo mawama munkumu e nde.

21 ¹Angue mando masucmana, Yesu ya ba mu muene furu a la bantsûnu mulibéo le ngà enene ye Tiberiade. Mpe tâa mutini a yi suo nde a la bôo. ²Simon Pierre akei mboû mo ya Thomas ba beû munkumu Didyme, Nathnaël we Cana ku Galilée, bane ba Zébédée, mpe bué babo kimi bantsû ba Yesu. ³Simon Pierre ya baliée, <> bôo ya ba mulie, <> Ya ba wini mpe ya ba sueme mu nkara buara bu bunene tsuni, bôo ki ba bio we. ⁴Muli bubukie ku nzu, Yesu ya futsunu mu libéo le zelo, akia na bantusû ba yiabi we ebu owu nu ekei Yesu. ⁵Yesu ya lié bukobo : <> Bôo ya ba mufiri : <> ⁶Nde ya balié : <> Muli ya batere bukuene, ya ngiako bôo bakei mfu yu we ye oko bu kuene ndo ebu ekei mi ba mbei tsêe. ⁷Muli ntsûnu we ekuini Yesu yalie ku la Pierre : <> Ina ebu Simon Pierre ya yiabi mu bôo ekei Mfumu, ya asi ya buari biko nde mukono akei yane abuari biko, mpe ya afi tere mu njâa enene. ⁸Babake bantsû bawini ku buara ku o ebu bakei kantamu we. ⁹Ina ebu bôo ya boyi suru mu mana mawimu ya ba muene mbâa yi makâ mbou ekei mbei ya mibiri. ¹⁰Yesu ya balie : <¹¹Muli Simon Pierre ya leri mpe ya kuo muntsi bukuene boluie ya nkama ya ma ma kutana yatura ba mbei baba nene; nsa ebu buekeibu ba mbei bakei tsêe, bukuene bu si okoo we nsa a tsii. ¹²Yesu ya balié : <> bie ipia ntsû mu mo we okuwe ofu mu lâ, <> bô ya ba yiabi akiana ekei Mfumu Yesu. ¹³Yesu ya wini, ya wei mubiri, mpe ya ba wi, mpe ya mbei. ¹⁴Ekei mbala ya turu ebu Yesu eya bu mumono a la ba ntsû ba ina awuri nde mankara bare ba ba fi. ¹⁵Angue odia yi ipia, Yesu ya lié a la Simon Pierre, <> Pierre ya mulié; <> Yesu ya mulié : yata bi imeme ba me." ¹⁶Ya mulie furu mbala ye wie <> Pierre ya mulie : <> Yesu ya mulié, ya ta bi meme. bie me. ¹⁷Ya mulie furu mbala ya turu : <> ya mutie : Mfumu nze yiabi bilo bibeso; nze yiabi ebu me okuini.>> Yesu ya mulié << Ya ta bi imeme be me.>> ¹⁸Mu ibini, mu ibini, me ya olie, ya ekei nze ebu mu ana mpio (Munko mbâ), nze ebuari likia nze ngako mpe nze ya wini ku kuini : mu ina eyu nze mu nunu, nze esei mion me nze mpe mburu wu mu kimi eya mubuaru mpe aya mubin ebu nze ekunu owe. ¹⁹Yesu a lie yiyini ndo ofu ba lie munki lifu Pierre awe ofu tuono Mfumu Nziami : Angue osalie yiyini, ya lie a la Pierre : <> ²⁰Pierre ya ba mu mpe a muene ntsû we ekuini Yesu mu namu. Nde owunu eye mo muntoû e Yesu : Mu ina ba ili mpe ya lie <> ²¹Mpierre ya mumuene mpe ya lie a la Yesu : <> ²²Yesu a mulie : <²³Muli, ya yu bi mbao mbei a la bandu bab bôo baya bei bu ntsû aka fâ we. Ndo ebu, Yesu a lie we a la Pierre bu kono obu ntsû a fâ we, muli, <²⁴Ekei ntsû wu fu ebei mu mando masumana, we kome. Mpe biu nde makei ma ebini. ²⁵Yesu a kiri furu tsêe mando mama kimi, mpe ya ebu eke ba kome momo, me fini we ebu mukini ngako sa ku obo mikana mi ba si na komo.